Περιοδος Δευτερα — Εν Αθηναις, τηι 15 Ιουλιου 1889 — Ετος ΖΓ'. — Αριθ. 28

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59.
Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐν Ἑλλάδι . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Φρ. χρ. 12

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Οἱ Σύντροφοι, κρητικὸν διήγημα, (συνέχεια), ὑπὸ Ι. Μ. Δαμβέργη.
Ἑβδομὰς *κοινωνικὴ καὶ φιλολογική.*
Περιήγησις εἰς τὸ Μαρόκον, ἀπὸ Ταγκέρης εἰς Φὲζ (Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).
Τὸ ποίημα, *εἰκών*, ὑπὸ Λεωνίδα Π. Κανελλοπούλου
Τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ ἀρχηγοῦ Κριεζῆ (τέλος). *Ἐφημερίδες καὶ κόμματα τῆς ἐποχῆς. — Ὕδραῖοι καὶ μή — Ὁ ἀστυνόμος Ποταμιάκος. Ὁ ἀποκλεισμὸς τῆς Ὕδρας. — Διάφορα προσωπικά.*
Αἱ δοκιμασίαι τῆς Ραῖσας, μυθιστορία Henry Greville, ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ (συνέχεια).
Χοῖρος *Ρωσικὴ Φιλολογία.* (Μῦθος Κριλόφ), ὑπὸ Π. Α. Ἀξιώτου.
Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. *Ἐγχώρια—Ἐξωτερικὰ—Φιλολογία—Καλλιτεχνία* κ.τ.λ.
Ἰδιαίτερα Γράμματα.
Νέα βιβλία.

ΟΙ ΣΥΝΤΡΟΦΟΙ

Κρητικὸν διήγημα.

Β.

Ὁ σιὸρ Γιωργάκης εἶχε δύο ὀνόματα· ἓν διὰ τὴν πόλιν καὶ ἓν διὰ τὴν ἐξοχήν.

Ἐὰν τὸν ἐβλέπετε ἐν τῇ ἐξασκήσει τοῦ ἐπαγγέλματός του, φιλομειδῆ, ἥμερον, εὐπροσήγορον, ἔχοντα πάντοτε ἐν τῷ στόματι λόγους φιλοφροσύνης ἢ μικρόν τι ἀστεῖον οὐδένα ἐξοργίζον, τοὺς πάντας εὐχαριστοῦν, ἐὰν τὸν ἐβλέπετε μὲ τὴν κομψὴν καὶ καθαρίαν ἐγχώριον ἐνδυμασίαν του, τὸ ἐπιμελῶς ἐξυρισμένον πρόσωπον, οὗτινος ἡ αἰθριότης ἀντηνάκλα τῆς συνειδήσεως του τὴν γαλήνην, θὰ εὑρίσκετε τὸ φυσικώτερον πρᾶγμα τοῦ κόσμου νὰ τὸν καλέσητε θωπευτικῶς, φιλικῶς, σιὸρ Γιωργάκην.

Ἤδη ὅμως παρῆλθον δεκαπέντε μακραὶ καὶ ἐπίπονοι ἡμέραι, ἀφ' ὅτου ἐγκατέλειψε τὸ εἰρηνικόν του ἐπάγγελμα καὶ δὲν θὰ τὸν ἀναγνωρίσητε εὐκόλως τὸν σύντροφον τοῦ Ἀλῆ ἀγᾶ. Ἄφθονον βραχὺ γένειον καλύπτει τὰς παρειὰς καὶ τὸν πώγωνά του, προσδίδον αὐτῷ ὄψιν ἀρειμάνιον καὶ ἀφαιροῦν μέγα μέρος τῆς γλυκύτητος, ἥτις ἦτο τὸ χαρακτηριστικὸν τῶν μεγάλων μελανῶν ὀφθαλμῶν του. Τὰ βλέμματά του ἐφαίνοντο ὀξύτερα, τὸ ἀνάστημα ὑψηλότερον, τὸ ἀμελῶς καλύπτον τὴν ὑπερήφανον κεφαλήν του φέσιον ἀποκαλύπτει πλειότερον μέρος τοῦ συνεφωμένου ἤδη καὶ πολυμερίμνου μετώπου του.

Τὰ βραχέα πέδιλα του ἀντικατεστάθησαν νῦν ὑπὸ ὑψηλῶν ἐκ καταλεύκου βύρσης ὑποδημάτων, τὸ ἐκ βαθέως κυανοῦ ἐριουχου πολύπτυχον καὶ μακρὸν κρητικὸν βρακίον του διὰ στενοτέρου καὶ βραχυτέρου ἐξ ἁπλοῦ βαμβακεροῦ ὑφάσματος, καὶ ἀντὶ ζώνης μεταξωτῆς φέρει ἤδη πλατυτέραν βυρσίνην, συγκρατοῦσαν ἐπὶ τῆς κοιλίας λεπτῆς μέσης του δύο μακρὰς ἀργυροτεύκτους πιστόλας καὶ μεγάλην μετ' ἐλεφαντίνης λαβῆς μάχαιραν. Εἰς πᾶσαν τοῦ σώματός του κίνησιν ἡ δέσμη τῶν ἀργυρῶν ἀλύσεων, αἵτινες διεσταυροῦντο ἐπὶ τοῦ στήθους του, ἀντηχοῦσαι ἀναμιγνύουσι τὸν κρότον αὐτῶν πρὸς τὴν ἰσχυρὰν φωνήν του καὶ καθιστῶσι ταύτην ἐπιβλητικωτέραν.

Καὶ δὲν τὸν συναντῶμεν ἤδη ἐντὸς τῆς στενοδρόμου πόλεως τῶν Χανίων, ἐν μέσῳ τῶν ἀσφυκτικῶν ἐκείνων χωρισμάτων, ἅτινα μόλις κωλύουσι τὰς ὑψηλὰς καὶ πολυορόφους οἰκίας νὰ συγκολλῶνται καὶ νὰ συγκρούωσι τὰ πρόσωπά των. Δὲν τὸν συναντῶμεν ὑπὸ τὴν ταπεινὴν θόλον τοῦ ἐργαστηρίου του, ἥτις πληροῦται ὀσμῆς σάπωνος προκαλούσης συχνοὺς πταρνισμούς.

Εἶνε ἔξω ἤδη, μακρὰν τῶν ἀπαισίων τειχῶν· πλησίον τῶν πηγῶν, ἀφ' ὧν διαχύνεται εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν τοῦ θύμου τὸ ἄρωμα. Ἐπάνω ὁ γαλανὸς οὐρανὸς οὐδαμοῦ παρουσιάζει λιθίνας πέδας καὶ ἀπόρθητα τείχη, διδάσκοντα, ὅπως ἡ γῆ, ὅτι οἱ καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ πλασθέντες δέον νὰ διαιρῶνται εἰς δούλους καὶ αὐθέντας. Ἔνθεν κἀκεῖθεν τὰ ὄρη ἄνευ μιναρέδων καὶ πλησίον περὶ αὐτὸν εἰκοσὰς ἀνδρῶν, ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐξηπλωμένων, καπνιζόντων καὶ καθ' ὁμίλους ἡσύχως συνδιαλεγομένων ἢ μετὰ πεποιθήσεως προσβλεπόντων τὸν ἀρχηγόν των.

Τοιοῦτον ἄνδρα πῶς θέλετε νὰ τὸν καλέσωμεν; Σιὸρ Γιωργάκην, ὅπως οἱ πελάται τοῦ σαπωνοπωλείου καὶ ὁ σύντροφός του Ἀλῆ ἀγᾶς; Ὄχι βέβαια. Δὲν εἶνε πλέον αὐτός. Εἶνε ὁ Καπετὰν Γιῶργη, ὅπως τὸν καλοῦσιν οἱ στρατιῶταί του.

*
* *

Εἰς τὸ ἄκρον τῆς μακρᾶς ὁδοῦ, τῆς ἀγούσης ἀπὸ Κισσάμου εἰς Χανία, ὑψοῦται λόφος μικρὸς δεσπόζων τῶν πέριξ. Τούτου τὴν φύλαξιν εἶχεν ἐμπιστευθῆ εἰς τὸν Καπετὰν Γιώργην ἡ Συνέλευσις μὲ τὴν διαταγήν, νὰ ἐμποδίσῃ πᾶσαν Τουρκικὴν οἰκογένειαν νὰ διέλθῃ καὶ φθάσῃ εἰς Χανία. Φοβερὸς ἀναβρασμὸς ἐπεκράτει τότε καθ' ὅλην τὴν Κρήτην. Τοῦρκοι καὶ Χριστιανοί, ἀγνοοῦντες τί ἔμελλε νὰ γεννήσῃ ἡ ἐπαύριον, εὑρίσκοντο ἐν ἀγωνίᾳ, πάντες δὲ εἶχον δικαιοτάτους πρὸς τοῦτο λόγους· ἕνεκα τοῦ θέρους πλεῖσται Τουρκικαὶ οἰκογένειαι εὑρίσκοντο ἐν τοῖς χωρίοις, ἅτινα, ἂν δὲν ἦσαν, ἠδύναντο ἀπὸ τῆς ἐπαύριον νὰ εἶνε εἰς τὴν διάκρισιν τῶν Χριστιανῶν· ἐξ ἄλλου πάλιν πολυάριθμος χριστιανικὸς πληθυσμὸς εὑρίσκετο ἐντὸς τῶν πόλεων ἐκτεθειμένος εἰς τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν τῶν Τούρκων.

Ἀλλ' ἂν οὗτοι ἐξησφάλιζον τὰς οἰκογενείας των ἐντὸς τῶν φρουρίων, ποῖον θὰ εἶχον φόβον ἔπειτα, ἵνα σεβασθῶσι τὰς Χριστιανικάς;

«Φόβον ἀντὶ φόβου» προεκήρυξεν ἡ Συνέλευσις τῶν Χριστιανῶν, ἥτις οὖσα εἶδός τι προσωρινῆς Κυβερνήσεως, αὐτὴ ἐσκέπτετο καὶ ἀπεφάσιζε περὶ τῶν Χριστιανικῶν συμφερόντων.

— Νὰ τοὺς βαστάξωμε καλά, ὅσο μποροῦμε· μήτε μωρὸ παιδὶ νὰ μὴ περάσῃ Καπετὰν Γιώργη. Συλλογίσου, ὅτι μέσα στὰ Χανιὰ εἶνε καὶ σένα ἡ μάνα σου. Καὶ γρήγορα!

— Μήτε ψύλλος δὲ θὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ δικό μου τὸ μέρος, ἀπὸ αὔριο καὶ πέρα, ἀπεκρίθη οὗτος μετὰ πεποιθήσεως, καὶ ἀποχαιρετίσας τοὺς ἀποτελοῦντας τὴν συνέλευσιν ἔσπευσε πρὸς τὰ παλληκάριά του, ἅτινα ἐναγωνίως τὸν ἀνέμενον εἰς ἀπόστασιν διακοσίων βημάτων ἀπὸ τῶν Μπουτσουναρίων.

— Ἀρχίζομε τὴ δουλειά! τοῖς εἶπε. Ποιὸς ἀπὸ σᾶς δὲν ἔχει τουφέκι;

Ἐστράφησαν παρατηροῦντες ὁ εἷς τὸν ἄλλον καὶ οὐδεὶς ἀπεκρίθη· σημεῖον ὅτι πάντες ἦσαν καλῶς ὡπλισμένοι.

— Μωρὲ μπράβο! Ἐμεῖς μποροῦμε νὰ πάρωμεν καὶ κάστρο λοιπόν. Ἄκούσετε τώρα. Ἐσὺ Μιχάλη θὰ πεταχτῆς εἰς τὸ Γαλατᾶ καὶ θὰ γυρέψῃς ἀπὸ τὸ γαμπρό μου τσὴ δώδεκα *κερούλες*[1] ποὺ ἀγόρασα γιὰ τὰ παιδιὰ ποὺ θὰ μᾶς ἔρθουνε. Κύταξε κακομοίρη νὰ μὴ σὲ μυριστοῦνε καὶ σοῦ ταῖς πάρουνε, γιατί... θὰ σοῦ πάρω καὶ τὸ δικό σου τὸ τουφέκι καὶ θὰ σ' ἀφήκω ὕστερα νὰ κυνηγᾶς τοὺς Τούρκους μὲ τὴ *γουρχούδα* σου!

Τὰ παλληκάρια ἐκάγχασαν διὰ τὴν ἐπίκαιρον ἀστειότητα τοῦ ἀρχηγοῦ των· πράγματι ὁ Μιχάλης ἐκράτει εἰς χεῖρας ὑπερμεγέθη ράβδον.

— Καὶ ποῦ νάρθω;

— Νάβγῃς ἀπὸ τὸ Γαλατᾶ καὶ νὰ τὰ κρύψῃς σὲ κανένα φράχτη. Ἅμα βασιλέψῃ ὁ ἥλιος θὰ περάσωμε νὰ σὲ πάρωμε. Τράβα τώρα. Ἐσὺ Ἀντώνη μὲ τὸν ἀδελφό σου, ὁ Νικολῆς καὶ ὁ Μαρκάκης, πάρετε καὶ δύο τρεῖς ἄλλους καὶ τραβήξετε ἴσα ἀπὸ τὸν ἀνήφορο. Νὰ πηγαίνετε ἀπὸ δυό-δυό. Ἐμεῖς θὰ σᾶς προφτάξωμε. Καὶ τώρα ἀπομένομε καμμιὰ δεκαριά· φτάνομε γιὰ νὰ σηκώσωμε τὰ πράματα. Ἐλάτε νὰ τὰ μοιραστοῦμε.

Καὶ προὐχώρησε πρὸς συνεδρόν τι μέρος, ἐν ᾧ ἐφυλάσσοντο αἱ προμήθειαί των,

1. Σασεπώ.

ἔκτακτοι διὰ τὴν ἀφθονίαν, ὡς προερχόμεναι ὅλαι μέχρις ὥρας ἀπὸ τὴ σακκοῦλα τοῦ Καπετὰν Γιώργη.

— Ἐλάτε νὰ μὴ χάνωμε καιρὸ· ἔκραξεν ὁ Καπετάνιος. Νὰ πέρνῃ καθένας ὅ,τι πέρνει καὶ νὰ τραβᾷ. Τῆς βούργιαις σας[1] πρῶτα καὶ τἄρματά σας. Ἐσὺ πάρε τὸ ἀρνί. Τί νὰ κάνωμε; Πεσκέσι εἶνε. Ἐσὺ τὸ σακκὶ μὲ τὰ σιδερικά. Τὸ νοῦ σου νὰ μὴν πιῇς τσιγάρο, γιατὶ εἶνε μέσα μπαροῦτι. Ἐσὺ τὰ πετσιά. Ποιὸ ταιριασμένο δὲν ἐγίνουντον. Ἄσε νὰ δοῦμε, μωρέ, ἄ θὰ μᾶς κάνῃς στιβαλέτα νὰ τρίζουνε. Ἐσὺ Γέρο Μαθιὲ πάρε τὰ παξιμάδια· καὶ νὰ τὸν φυλάτε οἱ ἄλλοι νὰ μὴ σιμώσῃ σὲ νερό, γιατὶ εἶνε ἄξιος νὰ μᾶς τὰ φάῃ ὅλα. Τὸ καλὸ ποῦ εἶνε φαφούτης...

Καὶ ἐπειδὴ ὁ γέρω Μαθιὸς ἤνοιξε τὸ στόμα μειδιῶν καὶ ἐπεδείκνυε δύο σειρὰς λευκοτάτων ὀδόντων.

— Ἄμ τὰ ξέρομε! προσέθηκε, πάρε λοιπὸν τὸ τυρὶ καὶ τῆς ἐλῃαίς γιὰ νὰ δῇς πῶς σὲ πιστευόμαστε.

— Ἂς πάρω κι' ἐγὼ τὴ κασελίτσα μὲ τά φυσέκια. Ἂς μοῦ πιάσῃ ἕνας νὰ τὴ βάλω στὸν ὦμό μου.

— Μὰ καπετάνιο εἶνε βαρειὰ... δὲ μοῦ τ' ἀφίνεις ἐμένα νὰ πάρῃς τοῦλόγου σου τὸ ἀρνί;

— Καὶ γιατὶ εἶμαι καπετάνιος τὸ λοιπόν, παρὰ γιὰ νὰ σηκόνω τὸ μεγαλήτερο βάρος; ἀπεκρίθη οὗτος ὑπερηφάνως. Κάμετε τὸ σταυρό σας παιδιὰ καὶ ξεκινοῦμε.

Οἱ δέκα ἄνδρες ἐκράτησαν ὅπως ἠδυνήθησαν τὰ φορτία των διὰ τῆς ἀριστερᾶς μόνης καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς ἐποίησαν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

*
* *

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν Χανίων παρὰ τὴν ἀγορὰν κεῖται ἡ μικρὰ πλατεῖα ἡ καλουμένη «Σπλάτζια» καὶ χρησιμεύουσα ὡς τόπος συναθροίσεως, ὡς συλλαλητήριον καὶ Βουλὴ τῶν ἐγχωρίων Τούρκων.

Ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν *ἀνελωμάτων*, ὅπως καλοῦσιν οἱ Κρῆτες τὴν πρὸ τῶν ἐπαναστάσεων ἀταξίαν καὶ σύγχυσιν, χριστιανὸς δὲν τολμᾷ νὰ διέλθῃ ἐκ τῆς πλατείας ταύτης, οὐδὲ νὰ καθεσθῇ εἴς τι τῶν περὶ αὐτὴν καφενείων, διότι θὰ ἐθεωρεῖτο ὡς κατάσκοπος καὶ ἀκριβά, πολὺ ἀκριβὰ θὰ ἐπλήρονε τὴν τόλμην του.

Ἐκ τῶν παρακειμένων ὁδῶν ἀκούεται φρικτὸς θόρυβος συγκεχυμένων φωνῶν, ὅταν αἱ συζητήσεις λαμβάνουσιν εὐρείας διαστάσεις. Αὗται γίνονται πάντοτε ἑλληνιστί, διότι οἱ Τοῦρκοι τῆς Κρήτης μόνον τὴν Ἑλληνικὴν τῆς νήσου διάλεκτον ὁμιλοῦσιν. Ἐπειδὴ δὲ μόνον ὕβρεις τινὰς ἐκφωνοῦσι τουρκιστί, καὶ αἱ ὕβρεις πάντοτε ἐξακοντίζονται εἰς τόνον φωνῆς ὑψηλότερον, διὰ τοῦτο ὁ διερχόμενος ἢ ὁ μακρόθεν ἱστάμενος μόνον ταύτας ἀκούει εὐκρινῶς, ἀλλ' ἐκ τῶν συζητήσεων οὐδὲ λέξιν δύναται νὰ ἐννοήσῃ.

Καὶ ὅμως παῖς δεκατριῶν ἢ τὸ πολὺ δεκατεσσάρων ἐτῶν, κρατούμενος ἐκ τοῦ τραχήλου ὡς ἀμνὸς ὑπὸ γιγαντιαίου Τούρκου, ἐφέρετο κλαίων καὶ ὀδυρόμενος εἰς τὸ μέσον τῆς πλατείας, διότι εἶχε συλληφθῆ εἰς τὸ ἄκρον αὐτῆς, παρατηρῶν καὶ κατασκοπεύων, κατὰ τὰς ἐκφράσεις τοῦ συλλαβόντος αὐτόν.

Ὁ Τοῦρκος φθὰς εἰς τὸ κέντρον τῆς συναθροίσεως ἔρριψε χαμαὶ μετὰ δυνάμεως τὸν παῖδα, ὅστις ἐκ τοῦ φόβου καὶ τοῦ πόνου ἔμεινεν ἀναίσθητος κατὰ γῆς.

— Ὅ,τι καὶ ἂν εἴπαμε εἶνε σὲ τουτουνοῦ τοῦ γκιαούρη τ'αὐτιά. Κοπιάσετε τώρα νὰ κάμετε *ἀρμπεντέ*[1], ἔκραξε· θὰ τὸ μάθουνε οἱ κονσόλοι πρὶν τὸ μάθουνε οἱ δικοί μας. Τουλόγου σου τὸν εἶχες ἀρμηνεμένο, Ἀλῆ ἀγά; Τὸν ἀτό σου, λέει, ἐγύρευγε. Ἀμὲ σᾶν κάνουνε συντροφιὰ μὲ γκιαούριδες... μπορεῖ νὰ ξεχάσωμε καὶ τὸ Μουχαμέτη καμμιὰ μέρα!...

Ὁ Ἀλῆ ἀγᾶς, ὅστις ἐκάθητο καὶ ἐκάπνιζε τὸν ναργιλέν του, ἠγέρθη μὲ τοὺς γρόνθους συνεσφιγμένους καὶ καταπόρφυρος ἐκ τῆς ὀργῆς.

— Τί λὲς μωρέ; ἀνέκραξε.

— Κόπιασε ἀπὸ κοντὰ νὰ 'δῇς καὶ ὕστερα ἀγριεύεις

Ὁ Ἀλῆ ἀγᾶς λακτίσας ναργιλὲν καὶ κάθισμα εὑρέθη ἐν μιᾷ στιγμῇ εἰς τὸ μέσον τοῦ κύκλου.

— Μπρὲ τὸ κακορροίζικο· εἶνε ὁ Μανώλης, τ'ἀδέρφι τοῦ Γιωργάκη...

— Νατσκε. Τοῦ Γιωργάκη εἶνε· τοῦ συντρόφου σου· λυπήσου το! Γιάντα νὰ μή τονε καλέσῃς κι' ἐκεῖνο; σύντροφός σου δὲν ἤτανε;

Ὁ Ἀλῆ ἀγᾶς ἠγνόει τί ν' ἀποκριθῇ. Ψιθυρισμοὶ ὅμως ἤρχισαν ἀκουόμενοι γύρωθεν καὶ λόγοι ἥκιστα κολακευτικοὶ διὰ τὸν Ἀλῆν. Ἔστράφη νὰ ἴδῃ μὴ ὑπῆρχε τις δικαιολογῶν αὐτὸν δι' ἑνὸς βλέμματος. Ἐπὶ ὅλων τῶν προσώπων διέκρινεν ἔκφρασιν μομφῆς. Ἐταπείνωσεν ἐπὶ μικρὸν τὴν κεφαλήν, ἐσκέφθη τί νὰ ἐσήμαινεν ἄρά γε ἡ παρουσία τοῦ παιδός... Ἔπειτα ἤγειρε πάλιν τὴν αὐτήν.

— Καὶ τί θέτε νὰ κάμω τώρα; ἀνέκραξε μετὰ φωνῆς ἐξερχομένης ἐκ τοῦ βάθους τοῦ στήθους του, ἐνῷ ἐρυθρὰ περιέφερε κύκλω τὰ ὄμματα.

Οὐδεὶς ἀπεκρίθη. Καὶ αὐτὸς ὁ πρώην κατήγορος ἐσιώπα φιμωθεὶς ἐκ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς τοῦ Ἀλῆ.

— Ἐγὼ θὰ σᾶς 'πῶ, ἀνέκραξε παρεμβαίνων γέρων δερβίσης, ὅστις τέως παρίστατο σιωπηλὸς μάρτυς τῆς σκηνῆς. Αὐτὸ τὸ παιδὶ δὲν πρέπει νὰ φύγῃ ἀπὸ ἐδῶ. Πρέπει νὰ σκοτωθῇ.

— Νὰ σκοτωθῇ! ἔκραξαν πολλοί.

— Νὰ σκοτωθῇ; ἐψιθύρισεν ὁ Ἀλῆς καθ' ἑαυτόν.

— Καὶ ποιὸς νὰ τὸ σκοτώσῃ;

— Ἐγὼ τὸ σκοτόνω ἔκραξεν ὁ συλλαβὼν αὐτό. Κι' ἀμὲ ποιὸς θέλετε νὰ τὸ σκοτώσῃ; ὁ σύντροφος τοῦ ἀδελφοῦ του;

Ὁ ὑπαινιγμὸς ἦτο φαρμακερός. Ράπισμα δὲν θὰ παρῆγε τοιαύτην ἐπὶ τοῦ Ἀλῆ ἐντύπωσιν. Πρὶν ἢ τελειώσῃ ἡ φράσις, χεὶρ ταχεῖα ἀνέσπασε μάχαιραν, ἔκλινε πρὸς τὴν γῆν καὶ ἐβύθισεν αὐτὴν ἐντὸς τοῦ στήθους τοῦἀναισθήτου παιδίου.

Ὁ παῖς συνῆλθε πρὸς στιγμήν, ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς, ἠτένισεν ἄνωθεν αὐτοῦ τὸν Ἀλῆ ἀγᾶν κρατοῦντα ἔτι τὴν μάχαιραν, ἐστέναξε θλιβερῶς καὶ δὲν ἐκινήθη πλέον.

Εἰς τὸν στεναγμόν του ἀνταπεκρίθη βρυχηθμὸς ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Ἀλῆ καὶ ἡ φωνὴ τοῦ δερβίσου λέγοντος.

— Νά· ἐβαστοῦσε κι' ἕνα γράμμα! Χουσεῖν ἔλα νὰ μᾶς τὸ διαβάσῃς.

Ἡ ἐπιστολὴ ἦτο ὀλιγόστιχος καὶ περιεῖχε τὰ ἑξῆς:

«Νὰ πάῃ ἀμέσως ὁ Μανώλης νἄβρῃ τὸν Ἀλῆ ἀγᾶ καὶ νὰ τοῦ πῇ, ὅτι ἐκατέβηκεν ἡ φαμίλια του ἀπὸ τὴ Κίσσαμο γιὰ νἄμπῃ στὰ Χανιά. Μὰ εἶχα διαταγὴ νὰ μὴν ἀφήσω νὰ περάσῃ κανεὶς καὶ τὴν ἔστειλα ὀπίσω μὲ πέντε ἀνθρώπους μου νὰ τὴν φυλάξουνε στὸ δρόμο νὰ μὴν πάθῃ τίποτε καὶ νὰ εἶνε ἥσυχος.

Δεύτερος βρυχηθμὸς φρικωδέστερος τοῦ πρώτου ἐξέφυγεν ἐκ τοῦ στήθους τοῦ Ἀλῆ ἀγᾶ.

[Ἕπεται συνέχεια].

ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

1. Σακκίδια.

1. Σφαγήν.

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Καθ' ὡρισμένα χρονικὰ διαστήματα τὰ οὐράνια σώματα πλησιάζουσι πρὸς τὴν γῆν· καθ' ὡρισμένα χρονικὰ διαστήματα καὶ ἡ Κρήτη προσεγγίζει εἰς τὸν οὐρανὸν διὰ τῶν μαρτυρίων της. Ἐπὶ τῶν ἀνεπουλώτων πληγῶν της ἄφθονον ἐπέχεε τὸ ὄξος ἡ τυραννίς, καὶ οἱ φιλάνθρωποι τοῦ κόσμου ἀδιάφοροι παρήρχοντο πρὸ τῶν βασάνων της, σπεύδοντες πρὸς δόξαν τοῦ αἰῶνος ἡμῶν νὰ ἱδρύσωσι θεραπευτήρια διὰ τοὺς κύνας...

Δύσμοιρος Κρήτη· δὲν ἤρκει διὰ σὲ τῶν πεπολιτισμένων ἡ ἀδιαφορία καὶ τῶν ἀπολιτίστων ἡ καταπίεσις· ἐπέπρωτο νὰ μεταβληθῇ ἡ κοκκαλόσπαρτος γῆ σου, ἐνστιγμῇ ἐγκυμονούσῃ μεγάλα πάλιν διὰ τὴν ἱστορίαν διδάγματα, εἰς πεδίον ἀνηθίκων μηχανορραφιῶν, δι' ὧν οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς ἐπιδεικνύουσι τὴν δύναμίν των ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον.

Ἄγνωστον ἂν ποταμοὶ αἱμάτων πέπρωται νὰ ρεύσωσι πάλιν ἐπὶ τῶν μὴ ἀποξηρανθεισῶν ἔτι κοιτῶν, ἂς ἡ μάχαιρα τῆς παρελθούσης ἐπαναστάσεως ἐχάραξεν ἐπὶ τῶν βουνῶν σου. Ἄγνωστον ἂν χιλιάδες μητέρων θὰ φορέσωσι πένθιμα πάλιν. Ἓν μόνον εἶνε τὸ γνωστόν: ἐκεῖνοι οἵτινες προσεδόκων ὠφελείας καὶ εἰργάσθησαν πρὸς τοῦτο χύσαντες ἕλαιον εἰς τὴν ὑποκαίουσαν πυράν, ἐκεῖνοι εἰσὶν οἱ τρέμοντες ἤδη μὴ αὕτη διαδοθῇ καὶ περικαύσῃ τὰς πτέρυγάς των. Ἐκεῖνοι ὅσοι ἤλπιζον νὰ ἀποκτήσωσι τυφλοὺς ὀπαδούς, οὗτοι εἰσὶν οἱ κατεχόμενοι νῦν ὑπὸ δέους μὴ προητοίμασαν εὐγνώμονας φιλόους τοῦ γοήτρου τῶν ἐχθρῶν των. Τοιαύτη ἡ σημερινὴ κατάστασις τῆς πανόπλου Κρήτης. Εἴθε νὰ μὴ ἀπωλέσῃ οὐδεμίαν τῶν ὠφελειῶν, ὅσας ὑπόσχεται αὐτῇ περίστασις, ἂν ἡ σύνεσις καὶ ἡ τόλμη δύνανται νὰ καταστήσωσιν εὐτυχῆ.

*
* *

Κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, καθ' ἃς ἡ Γαλλία ἐπιδεικνύει τὸ ἀπαράμιλλον μεγαλεῖον τοῦ εἰρηνικοῦ ἔργου αὐτῆς, ὅπως εὐχόμεθα νὰ ἐπιδείξῃ παχέως καὶ ἄλλα ἤτον μὲν εἰρηνικά, ἀλλ' ἐξ ἴσου ἔνδοξα, — καὶ προκαλεῖ τὸν φθόνον κἀὶ τὴν λύσσαν πολλῶν βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων, ἡ εἰς Παρισίους μετάβασις τοῦ βασιλέως Γεωργίου, ἐκτὸς τοῦ ὅτι εὐλόγως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μικρὰ ἀνταπόδοσις χάριτος, ἀνθ' ὅσων ὀφείλομεν τῇ μόνῃ εἰλικρινεῖ τῆς Ἑλλάδος φίλῃ καὶ προστάτιδι, θ' ἀποδῇ καὶ εἰς ἔτι δεσμὸς ἀγάπης τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν θρόνον. Βασιλεὺς ὁδηγούμενος ὑπὸ τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης, ὑπὸ αἰσθημάτων δηλαδὴ καὶ οὐχὶ ὑπὸ σκέψεων καὶ ὑπολογισμῶν τῆς θετικῆς φιλοσοφίας, εἰς διάβημα προξενοῦν φείκην εἰς συγγενεῖς καὶ συναδέλφους του πανισχύρους, βασιλεὺς περιφρονῶν τὰς σαθρὰς βάσεις, ἐφ' ὧν ἐστηρίζοντο ἄλλοτε οἱ θρόνοι, καὶ ἔχων τὴν τόλμην νὰ διαδηλοῦ τοῦτο μεπὰ τοσαύτης ἐπισημότητος, δὲν εἶνε τί σύνηθες ἢ ἄλλον εἶνε μοναδικὸν καὶ κατ' αὐτὴν ἔτι τὴν σύγχρονον ἐποχήν. Χαίρομεν ὅτι μόνον εἰς τὸν βασιλέα ἡμῶν θ' ἀπονεμηθῇ τίτλος τόσον τιμητικὸς ὑπὸ τῆς ἱστορίας, καὶ θεωροῦμεν τὴν πρὸς τὴν ἑορτάζουσαν Γαλλίαν ἐπίσκεψίν του, ὡς ἓν τῶν λαμπροτέρων ἔργων, δι' ἃ, καὶ ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι δύναται νὰ καυχᾶται ἡ δυναστεία του.

*
* *

Φαίνεται, ὅτι ἤρξατο ποιά τις ἐνέργεια καὶ ἐν Ἀθήναις διὰ τὰς προπαρασκευὰς τῶν ἐπὶ τοῖς γάμοις τοῦ Διαδόχου ἑορτῶν. Ἀλλὰ τί ὠφέλεια! τὸ πρῶτον ἐπισήμως ληφθὲν μέτρον, εἶνε τὸ τοῦ λαοῦ τῆς Κρήτης. Ἐννοεῖται, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τῆς ἐπαναστάσεως μόνον, ἥτις ἴσως εἶνε δῶρον καὶ αὐτή... Ἐπιτροπὴ ἐπταμελὴς, ἐκλεγεῖσα ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῆς Κρήτης, ἔλαβε τὴν ἐντολὴν νὰ ἔλθῃ ἐνταῦθα ἐν καιρῷ καὶ ἐπιδῴῃ τῷ Διαδόχῳ, ἐντὸς πολυτίμου θήκης, τὸ ποσάκις, οἴμοι, ψηφισθὲν ἀλλὰ μὴ ἐκτελεσθὲν ἔτι ψήφισμα τῆς Ἑνώσεως!

Θὰ ἠυχόμεθα καὶ ἄλλαι δοῦλαι ἐπαρχίαι μὴ δυνάμεναι νὰ μιμηθῶσιν ἐν ἄλλοις τὴν Κρήτην, νὰ τὴν μιμηθῶσιν ἐν τούτῳ τοὐλάχιστον. Ὡς ὁ φοῖνιξ θὰ ἐξήρχετο τότε ἐκ τῆς τέφρας, δι' ἧς περιεκαλύφθη, ἡ μεγάλη ἐθνικὴ ἰδέα καὶ δὲν θὰ ἐτόλμα καὶ αὐτὴ ἡ Ἰταλία νὰ χαρακτηρίζῃ ὡς ἀδέσποτον πᾶσαν ἑλληνικὴν γῆν μνοῦσαν τὰς κατακτητικὰς αὐτῆς διαθέσεις, ἀφ' ὅτου μολιστα λυτρωθεῖσα ἀπὸ τῆς Ἀλβανικῆς ἀλύσεως νὰ ἐπιδείξῃ καὶ αὕτη κάποιον σκοπὸν εὐγενέστερον!

*
* *

Τὰ δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου Ἀθηναίων ληφθέντα μέτρα, ἐὰν δὲν πραγματοποιηθῶσι κατὰ τὴν τελευταίαν μόνον ὥραν, ὁπότε ἡ βία φέρει ἔκπτωσιν 50 %... εἶνε ἄξια ἀναγραφῆς καὶ ἐπαίνων. Λαμπραὶ δι' ἠλεκτρικοῦ φωταγωγίας καθ' ὅλην τὴν πόλιν. Παραστάσεις παννυχικαί, ἐν αἷς φιλολογικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν ἐνδιαφέρον πρώτιστον παρουσιάζει ἡ διδασκαλία τῶν *Περσῶν* τοῦ Αἰσχύλου κατὰ μετάφρασιν τοῦ κυρίου Ραγκαβῆ καὶ κατὰ τὴν μουσικὴν τοῦ συγγράμβρου τοῦ Διαδόχου πρίγκιπος τοῦ Σαξ-Μαϊνιγγεν. Ἀγροτικαὶ ἑορταί, μόνιμος καλλωπισμὸς τῶν πλατειῶν, ἀνακαίνισις δενδροφυτειῶν τινῶν καὶ ἄλλα πολλὰ ἀποτελοῦσι τὸ πρόγραμμα τοῦ δήμου.

Εὐχόμεθα ὑπὲρ τῆς ταχείας ἐνάρξεως τῆς ἐκτελέσεως καὶ πολλὰ προσδοκῶμεν ἐκ τῆς καλλαισθησίας καὶ τοῦ ζήλου τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπῆς, ἣν ἀποτελοῦσι πρόσωπα-τὸ λέγομεν πρὸς τιμήν των-ἄσχετα πρὸς τοὺς διακοσμήσαντας κατὰ τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τοῦ βασιλέως τὴν πλατείαν τοῦ Συντάγματος!

*
* *

Μοιραία σύμπτωσις συνδέει σήμερον ἐν τῷ φύλλῳ ἡμῶν, τὸ τέλος τοῦ *Ἡμερολογίου τοῦ Ἀρχηγοῦ Κρητῆ* καὶ τὸ τέλος ἑνὸς τῶν ἀρίστων υἱῶν του, τοῦ Ἀντιναυάρχου Λαζάρου Κριεζῆ, γεννηθέντος τὸ 5ον ἔτος τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως καὶ κηδευθέντος χθὲς ἐν θλίψει βαθείᾳ τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας συμπάσης, ἰδίᾳ δὲ τοῦ Β. Ναυτικοῦ καὶ τῆς Ὕδρας, ὧν ἦτο κόσμημα προσφιλές.

Συνεχίζων τὰς οἰκογενειακὰς παραδόσεις ὁ Λάζαρος, ἐφ' ὅσον ἐπέτρεπον τοῦτο τὰ ὅρια τῶν περιστάσεων καὶ τοῦ ἐπαγγέλματός του, παρέσχεν ἀληθεῖς εἰς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας, δι' ἃς τὸ ὄνομά του θὰ γραφῇ παρὰ τὸ τοῦ πατρός του Ἀλεξάνδρου, τοῦ ἀνδρείου καὶ πνευματώδους ἀρχηγοῦ τῆς Εὐβοίας, ὃν παρηκολουθήσαμεν εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς ἀτυχίας του, ἕνα σκοπὸν ἔχοντα πάντοτε εἰς τὸν νοῦν καὶ ἓν ὄνομα εἰς τὰ χείλη· τὴν πατρίδα, καὶ οὐτινος ἀνέγνωμεν τὰ πολύτιμα ἀπομνημονεύματα, τὰ τόσον πιστῶς χαρακτηρίζοντα οὐ μόνον τὸν ἰδικόν του βίον, ἀλλὰ καὶ τὸν τῆς Ἑλλάδος ἐν γένει, ἔν τε ταῖς νίκαις, ταῖς εὐτυχίαις καὶ ταῖς ἐλπίσι καὶ ἐν ταῖς ἀτυχίαις, ταῖς μικρολογίαις, ταῖς ἀπογοητεύσεσι, ταῖς συμφοραῖς.

Ἐκ τοῦ βίου τοῦ Λαζάρου Κριεζῆ τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον χαρακτηρίζει τὸν ἄνδρα καὶ τὴν ὁμοιότητα αὐτοῦ πρὸς τὰς ἰδιορρύθμους κάποτε ἀλλὰ πάντοτε ὡραίας ἀποφάσεις τοῦ πατρός του.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ξένοι τινὲς ἐφημεριδογράφοι εἶχον ὑβρίσῃ τὴν Ἑλλάδα, δὲν ἐνθυμούμεθα ἐπὶ τίνι εὐκαιρίᾳ· ὁ Κριεζῆς, κυβερνήτης τότε ἀκραιωροῦ τῆς πρεσβείας, προεκάλεσε τοὺς ὑβριστὰς καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ μεταβῶσιν ἅπαντες εἰς τὸ πλοῖόν του καὶ νὰ ἀσπασθῶσι τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν, ἣν εἶχον ὑβρίσῃ...

Δὲν νομίζετε, ὅτι αἱ γραμμαὶ αὗται ἀπεσπάσθησαν ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ πατρός του;

*
* *

Ἡ ἱστορία τῶν Ἀθηναίων τὸ πολύτιμον τοῦτο ἔργον τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς «Ἑβδομάδος» *Δημητρίου Γρ. Καμπούρογλου*, δι' οὗ κατώρθωσεν οὗτος νὰ ἐκθάψῃ τριῶν αἰώνων ἱστορίαν, κατεδεδικασμένην βεβαίως οὐδέποτε νὰ ἴδῃ δευτέραν παρουσίαν, καὶ ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος ἐν γένει ἤρξατο κατακτῶσα τὴν δικαίαν ἐκτίμησιν τῶν λογίων καὶ εἰδικῶν κύκλων.

Ἤδη ὁ Γρηγορόβιος ἐν τῇ ἐκδοθείσῃ «Ἱστορίᾳ τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας», καίτοι τὰ πρωταμόναρυλλαδιαέχει ὑπ' ὄψει καὶ ἀκροθιγῶς ἅπτεται ζητημάτων πρὸς τὴν Τουρκοκρατίαν σχετιζομένων, εὐφήμως ἀναγράφει τὴν ἐμφάνισίν της κλιοῦχι ἅπαξ αὐτῆς ποιεῖται χρῆσιν, Γνωστὴ εἶνε ἡ περὶ τῆς ἱστορίας ταύτης γνώμη τοῦ Legrand, τοῦ Σάθα καὶ ἄλλων διαπρεπῶν λογίων καὶ ἱστοριοδιφῶν. Ἀλλ' ἐπ' ἐσχάτων ὁ πεφημισμένος ἱστορικὸς τῆς Βαρκελώνης Rubio y Lluch διὰ μακρᾶς πρὸς τὸν συγγραφέα ἐπιστολῆς του, ἧς ἀπόσπασμα ἀναγινώσκομεν ἐν τῇ *Ἐφημερίδι*, ἐκφέρει εὐμενεστάτας κρίσεις συμμεριζόμενος καθ' ὅλα τὸν τρόπον καὶ τὸ σύστημα τῆς ἐργασίας του καὶ ἀγγέλλων τὴν ἀρίστην ἐντύπωσιν, ἣν εἰς τοὺς λογίους τῆς Ἱσπανίας τὸ δόκιμον τοῦτο ἔργον ἐνεποίησεν.

Ἰδοὺ τὸ περιέχον γενικωτέρας κρίσεις ἀπόσπασμα τῆς ἐπιστολιμαίας ταύτης κριτικῆς ἀναλύσεως τοῦ κ. Lluch.

Εἶμαι κατὰ πάντα σύμφωνος μεθ' ὑμῶν, ὡς πρὸς τὸν τρόπον τοῦ θεωρεῖν τὴν ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἱστορίαν τῆς ὑμετέρας πόλεως, καὶ ὡς πρὸς τὸν τίτλον, ὃν δίδετε εἰς τὸ ἔργον σας «Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων» καὶ οὐχὶ τῶν Ἀθηνῶν, Ὁ βίος τῶν λαῶν ἐνδιαφέρει ἡμᾶς κυρίως· καὶ ἐν τούτοις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ βίος οὗτος καταδικάζεται εἰς λήθην ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν. Ἐννοῶ τὰς δυσκολίας, καθ' ὧν ἀγωνίζεσθε, διότι τοιοῦτον ἔργον δὲν εἶνε εὐχερές, προκειμένου μάλιστα περὶ σωμβάντων κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας καὶ εἰς ἐποχάς, καθ' ἃς δὲν ὑπῆρχον ἀρχεῖα. Τὸ γενικὸν διάγραμμα τοῦ ἔργου ὑμῶν μοὶ φαίνεται ἄριστον καὶ πλῆρες, καὶ μετὰ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος ἀναμένω τὴν ἔκδοσιν καὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ μερῶν. Ἡ ἀνάλυσις τῶν κυριωτάτων πηγῶν τῆς Ἀθηναϊκῆς Ἱστορίας εἶνε λίαν ἐνδιαφέρουσα καὶ κατὰ πάντα σύμφωνος πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς νεωτέρας κριτικῆς... Τὰ ὑμέτερα ἔργα γίνονται δεκτὰ ἐν τῇ δυτικῇ ταύτῃ μοίρᾳ τῆς Εὐρώπης μετ' ἀληθοῦς ἐνδιαφέροντος.

Ἡ *Ἑβδομὰς* πρεσβυτέρα ἀδελφὴ τῆς *Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων* ἐναβρύνεται ἀκούουσα ὅσα καλὰ λέγουσι καὶ ἐπαναλαμβάνουσι διὰ τὸν πατέρα της καὶ τὸ τόσον ταχέως καταστὰν περιλάλητον, ἱστορικὸν σύγγραμμά του.

ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟ ΜΑΡΟΚΟΝ

ΑΠΟ ΤΑΓΚΕΡΗΣ ΕΙΣ ΦΕΖ

Δὲν εἶνε ποσῶς εὔκολον νὰ εἰσδύσῃ τις ἀτιμωρητεὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Μαρόκου, ἐὰν προηγουμένως δὲν ζητήσῃ τὴν προστασίαν τοῦ Σουλτάνου· ἄνευ τῆς προνοίας ταύτης θὰ ἐξετίθετο εἰς μυρίους κινδύνους, ὧν ὁ ἧττον σκληρὸς εἶνε ὁ ἐκ πείνης θάνατος. Εὐτυχῶς ἐγὼ εὑρισκόμην εἰς τὴν συνοδείαν τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Γαλλίας, μεταβαίνοντος ἵνα ἐπιδώσῃ τῷ Αὐτοκράτορι τὰ διαπιστευτήρια αὐτοῦ ἔγγραφα.

Πᾶσα πρεσβεία ἐν Μαρόκῳ ταξειδεύει μετὰ φρουρᾶς ἱκανῆς νὰ ἐξασφαλίσῃ αὐτὴ καθ' ὁδόν, ἂν οὐχὶ τὸ σέβας, τοὐλάχιστον τὴν ἀδιαφορίαν τῶν αὐτοχθόνων, τὴν διατροφήν.

* * *

Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς συνοδείας ἡμῶν ἐβάδιζε σημαιοφόρος φυλασσόμενος ἔνθεν κἀκεῖθεν ὑπὸ δύο ἱππέων. Ἐνῷ οἱ λοιποὶ πάντες ἐκάλπαζον διευθυνόμενοι κατὰ βούλησιν, συνωμίλουν ἢ ἐγέλων, οἱ τρεῖς οὗτοι ἄνδρες ἠκολούθουν τὴν ὁδὸν αὐτῶν, ὡσεὶ ἦσαν συνδεδεμένοι δι' ἀοράτου δεσμοῦ, καὶ οὐδὲ λέξιν ἐπρόφερον. Ὑπὸ τὴν ἐρυθρὰν σημαίαν τοῦ Σουλτάνου ἔμενον ἄφωνοι, ἀδιάφοροι, πλήρεις σεβασμοῦ, ὡς εἰ ἦτο παρὼν αὐτὸς ὁ Μουλεῖ-Χασάν.

Καὶ ἄκων ἔτι καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ταξειδίου, ἐπὶ δώδεκα ἡμέρας, μεθ' ὅλην τὴν γραφικότητα τῶν τοποθεσιῶν, διηύθυνον τὰ βλέμματά μου, ὁτὲ μὲν ἐπὶ τῆς ἐρυθρᾶς ἐκείνης σημαίας, ὁτὲ δὲ ἐπὶ τοῦ ὁδηγοῦ καὶ τοῦ προστάτου μας· ὅσον δὲ πλειότερον παρετήρον αὐτόν, τόσον εὕρισκον, ὅτι ἦτο τὸ χαρακτηριστικώτερον ἔμβλημα τοῦ τόπου του. Ὁ σημαιοφόρος ἦτο γέρων στρατιώτης, πεντηκοντούτης καὶ πλέον, τιμηθεὶς βεβαίως διὰ παρομοίου ἀξιώματος, ἕνεκα τῆς ἀνδρείας καὶ πῶν ὑπηρεσιῶν του. Ἡ μελανὴ μορφή του ἐπληροῦτο γαλήνης καὶ διηυλακοῦτο ὑπὸ γραμμῶν, ἃς αἱ ἀκτῖνες τοῦ Ἡλίου καὶ οἱ μόχθοι τῆς ζωῆς εἶχον χαράξῃ ἐπὶ τοῦ δέρματός του· οἱ ὀφθαλμοί του ἔλαμπον ἐντὸς τῶν κογχῶν των· μακρὰ ἡμίλευκος γενειὰς περιέβαλλε τὴν χαλκίνην κεφαλήν του καὶ προσέδιδε πλείονα εἰς αὐτὴν μεγαλοπρέπειαν.

Ἐπὶ δώδεκα ἡμέρας, ἐν διαστήματι τριακοσίων χιλιομέτρων, μεθ' ὅλον τὸν ἥλιον, τὸν ἄνεμον καὶ τὴν βροχήν, ὁ στρατιώτης ἔφερεν ἀναπεπταμένην τὴν ἐρυθρὰν σημαίαν καὶ ἔκλινεν αὐτὴν μόνον ἐπὶ τοῦ ὤμου, ὅτε διήρχετο πλησίον τοῦ τάφου ἁγίου τινός, ὃν ἐχαιρέτιζεν οὕτω, ἐν ὀνόματι τοῦ αὐτοκράτορος.

Ὁ γέρων οὗτος στρατιώτης δὲν εἶνε ἢ εἰκὼν τοῦ κυρίου του, ὅστις, καίτοι παλαίων ἀενάως μετὰ δυσηνίων ὑπηκόων, ἵσταται ἐν τούτοις ὄρθιος πάντοτε;

Ὁ ἄνεμος ἔπνεε μεθ' ὁρμῆς, βροχὴ καὶ χάλαζα ἔπιπτε καθ' ἑκάστην, ἡ σημαία ἐν τούτοις ἐκυμάτιζε πάντοτε καὶ δὲν ἔβλεπον οὔτε τὴν χάλαζαν οὔτε τὴν βροχήν, καὶ δὲν ἠσθανόμην τὸν ἄνεμον· ἔβλεπον μόνον τὴν Ἀγγλίαν, τὴν Γερμανίαν, τὴν Ἰταλίαν, παλαιούσας ἵνα καταστερματίσωσι τὴν αὐτοκρατορίαν ταύτην.

Ὀπισθεν τῆς ἐρυθρᾶς σημαίας ἱππεῦαι παρηκολούθει ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας καὶ ὄπισθεν αὐτοῦ οἱ Γάλλοι ἀξιωματικοὶ μὲ τὸ ξίφος εἰς τὸ πλευρόν, ἐνθαρρύνοντες οὕτω τὸν γέροντα σημαιοφόρον.

* * *

Ἡ χώρα εἶνε, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἔρημος. Κατὰ μακρὰ διαλείμματα συναντῶμεν χωρία τινά, ὧν ἡ παρουσία προαγγέλλεται μακρόθεν διὰ τῶν ὑλακῶν ἀπειραρίθμων κυνῶν. Μικροὶ οἰκίσκοι ἐκ χώματος ἢ σκηναὶ ἐκ δέρματος καμήλου, περικυκλούμεναι ὑπὸ ζώνης κάκτων καὶ ἄλλων θάμνων ἀκανθωδῶν, ἰδοὺ τί ἐστὶ Μαροκικὸν χωρίον· προσομοιάζει μακρόθεν πρὸς μεγάλην φωλεὰν πελαργῶν.

Ἡ συνήθης ὁδὸς τῶν καραβανίων εἶνε ὑποφερτὴ ὑπαρχούσης καλοκαιρίας· ἀλλὰ μετὰ τὴν βροχὴν καθίσταται ἀνυπόφορος. Οἱ ἵπποι βυθίζονται πολλαχοῦ μέχρι τοῦ στήθους ἐντὸς τοῦ πηλοῦ, ὅπου δὲ δὲν ὑπάρχει οὗτος, ἡ ὁδὸς διαιρεῖται εἰς πολλὰ μονοπάτια, ἀπέχοντα τρία ἢ τέσσαρα μέτρα ἀπ' ἀλλήλων, ὡσεὶ χαραχθέντα ὑπὸ τῶν καραβανίων ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ τῆς διχονοίας καὶ τῶν ἐμφυλίων πολέμων, ἵνα ἕκαστον ἔχῃ τὴν ὁδόν του καὶ ἀποφεύγῃ τὰς συμπλοκάς.

Ἀπὸ διαστήματος εἰς διάστημα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ συναντᾷ τις μεγάλους λευκοὺς λίθους· ἐτέθησαν ἐπίτηδες ἐκεῖ ἵνα γνωρίζωσιν εἰς τὸν περιηγητήν, ὅτι ἐν τῷ χώρῳ ἐκείνῳ ἐξετελέσθη ἔγκλημα καὶ ὅτι δέον νὰ προφυλάσσηται· ἀλλαχοῦ πάλιν συναντᾷ τις σωρείαν λίθων· κάποιος ἅγιος ἀνεπαύθη ἐκεῖ καὶ ἕκαστος τῶν διαβατῶν ρίπτει τεμάχιον λίθου, ἵνα χαιρετίσῃ οὕτω τὴν ἱερὰν μνήμην του.

* * *

Διήλθομεν τὸ Κσὰρ καὶ τὸ Λοῦκον, ὅπου ἀνεπαύθημεν ἐπί τινας ὥρας· ἀμέσως δὲ μετὰ μικρὸν παρετηρήσαμεν ἐν γραμμῇ παρατεταγμένους τριακοσίους περίπου ἱππεῖς, κρατοῦντας τὰ μακρὰ αὐτῶν πυροβόλα ὄρθια ἐπὶ τῶν ἐφιππίων. Εὑρισκόμεθα ἐπὶ τῶν συνόρων νέας φυλῆς, τῶν Σεφιάνων, ὁ δὲ ἀρχηγὸς αὐτῶν ἀνέμενεν ἡμᾶς ἐκεῖ, ἵνα μᾶς παραλάβῃ καὶ συνοδεύσῃ ἐντὸς τῆς χώρας του.

Κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου καὶ αὐτόθι μεγάλαι μᾶς ἀνέμενον τιμαί. Ὁ Καΐδ τῶν Σεφιάνων προχωρήσας ἔφθασεν ἐνώπιον τοῦ πρεσβευτοῦ καὶ τείνων αὐτῷ τὴν χεῖρα ἔκραξεν.

— Ὦ εὐ παρέστης. Εὑρίσκεσαι ἐν τῷ οἴκῳ σου, ἡμεῖς εἰμεθα οἱ ὑπηρέται σου.

Ἔπειτα ἐποίησε σημεῖόν τι εἰς τοὺς ἱππεῖς, οἵτινες διαιρεθέντες ἐτοποθετήθησαν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς συνοδείας ἡμῶν.

Παρέστημεν τότε εἰς θέαμα παράδοξον ὄσον καὶ λαμπρόν, ὅπερ ἐγίνετο βεβαίως πρὸς τιμήν μας· εἰς γυμνάσια καὶ ἀγῶνας ἱππευτικούς. Κατὰ δώδεκα ἢ εἴκοσιν ὥρμων καλπάζοντες καὶ εἰς μίαν λέξιν ἑνὸς ἐξ αὐτῶν, μόλις διήρχοντο πρὸ τῆς σημαίας, ἐκένουν τὰ πυροβόλα των, ριγνύοντες ἀγρίας κραυγὰς ἄλλοι ἐπήδων κατὰ γῆς, ἐνῷ οἱ ἵπποι ἔτρεχον, ἄλλοι ἐτοποθέτουν ὄρθια τὰ ὅπλα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των, μεθ' ὅλην τοῦ ἵππου τὴν ὁρμήν, καὶ ἄλλοι πάλιν ἵσταντο ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου εἴτε διὰ τῶν ποδῶν εἴτε διὰ τῶν χειρῶν, κινοῦντες τὰς κνήμας εἰς τὸν ἀέρα. Δύο ἱππεῖς, δύο χαλκόχροοι γίγαντες, πρὶν ἢ ἐκκενώσωσι τὰ πυροβόλα των κατὰ φαντασιώδους ἐχθροῦ, ἐνηγκαλίζοντο, ἠσπάζοντο ἀλλήλους ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ καὶ ὥρμων ἔπειτα, ὡς ἐπὶ πεδίου μάχης, ἄγριοι κατὰ τῶν ἐχθρῶν των.

Τοὺς βλέπω ἔτι μὲ τοὺς μυριοχρώμους τάπητας, τὰ κυανᾶ, ροδόχροα, πράσινα, παρδαλὰ ἐφίππια, τὰ χρυσοκέντητα φάλαρα, τὰς κυματιζούσας λαμπροχρώμους ἐσθῆτας, τοὺς βλέπω παρελαύνοντας πρὸ ἡμῶν ἐντὸς νέφους καπνοῦ, ἐν μέσῳ τοῦ βρόντου τῶν πυροβολισμῶν καὶ τῶν ζητωκραυγῶν τῶν ἱππέων· ἦτο ὡραῖον τὸ θέαμα.

* * *

Μετὰ τὴν φυλὴν τῶν Σεφιάνων ἐφθάσαμεν εἰς πὴν χώραν τῆς Μπενι-Μαδέκ, ἧς ἀρχηγὸς παντοδύναμος εἶνε ὁ Καΐδ Ἔλ-Ἀμπασίφ φίλος καὶ συγγενὴς τοῦ Σουλτάνου. Μᾶς ὑπεδέχθη οὗτος λίαν φιλοφρόνως καὶ μᾶς προσεκάλεσε ν' ἀναπαυθῶμεν ἐπὶ μικρὸν καὶ νὰ πίωμεν παρ' αὐτῷ τὸ τέϊον.

Ἐν Μαρόκῳ δὲν εἶνε ἐν χρήσει ὁ λατρευόμενος ὑπὸ τῶν Ἀράβων τῆς Ἀλγερίας καφές, ἐξ ἄλλου ὅμως γίνεται μεγάλη κατανάλωσις τείου. Ὅτε ἠρώτησα τὸν Καΐδ πόθεν ἡ διαφορὰ αὕτη ἐν ταῖς ὀρέξεσι τῶν δύο μουσουλμανικῶν τούτων λαῶν

— Ὁ Ἄραψ, μοὶ ἀπεκρίθη, μόνον ὕδωρ ἔπινε· ἐὰν ἤδη ἀγαπᾷ τὸ τέϊον ἢ τὸν καφέ, τοῦτο ὀφείλεται εἰς ὑμᾶς, οἵτινες τοῦ κατεστήσατε γνώστον τὸ ἓν ἢ τὸ ἄλλο.

Ἡ προπαρασκευὴ τοῦ τείου εἶνε ἡ αὐτὴ παρ' ἅπασι τοῖς πλουσίοις Μαροκηνοῖς.

Ἐκεῖνος, εἰς ὃν αὕτη ἀνατίθεται, συγγενὴς πάντοτε ἢ ἄνθρωπος ἐμπιστοσύνης, ἀφοῦ θέσῃ ἐντὸς τῆς τεϊοδόχης τὰ ἀναγκαῖα ὑλικά, χύνει ὀλίγον ἐντὸς κυαθίσκου καὶ δοκιμάζει· ἂν τὸ εὕρῃ καλὸν διανέμει αὐτό· ἄλλως χύνει τὸ ὑπόλοιπον ἐντὸς τῆς τεϊοδόχης καὶ προσθέτει τὴν ἀναγκαιοῦσαν σάκχαριν ἢ τὸ τέϊον· ἀναδοκιμάζει τὸ ποτὸν δὶς καὶ τρὶς μέχρις ὅτου τὸ εὕρῃ τῆς ἀρεσκείας του· τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ διὰ τὸ ὑπόλειμμα τῶν λοιπῶν κυαθίσκων. Χύνεται εἰς τοῦτο πολὺ ἢ ὀλίγον ἐντὸς τῆς τεϊοδόχης, ἵνα χρησιμεύσῃ εἰς τὴν ἑπομένην προσφοράν, διότι ἡ ἐθιμοταξία ἀπαιτεῖ νὰ δεχθῆτε τρεῖς κατὰ σειρὰν κυάθους. Ὁ πρῶτος περιέχει τὸ τέϊον μετὰ σακχάρεως ἁπλῶς, οἱ δὲ λοιποὶ δύο ἀρωματισμένον· τοῦτο

διὰ μέντας. Οἱ κύαθοι συνεπῶς ἀλλάζουσι κυρίους χωρὶς νὰ πλυθῶσι. Προσφέρουσιν ἐπίσης καὶ μικρὰ πλακούντια· θέτοντες αὐτὰ ἐντὸς τοῦ στόματος κλείσατε τοὺς ὀφθαλμούς· θὰ νομίσητε ὅτι τρώγητε . . . τεμάχιον κοσμητικοῦ μυραλοιφοῦ παρομοίου καθ' ὅλα πρὸς τὰ κατασκευαζόμενα ὑπὸ τῶν ἀρίστων κουρέων τῆς Εὐρώπης.

Ἡ γενναιότης τοῦ Καΐδ δενηρκέσθη εἰς τοῦτο μόνον. Περὶ τὴν ἑσπέραν ἔπεμψεν εἰς τὰς σκηνὰς ἡμῶν δαψιλεστάτην καὶ μεγαλοπρεπεστάτην «μυνάν».

Ἡ «μυνὰ» εἶνε φόρος ἐπιβεβλημένος εἰς τοὺς αὐτόχθονας κατὰ σουλτανικὴν διαταγήν, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς διατροφῆς τῶν ἐπισήμων καραβανίων· καθ' ἑκάστην ἑσπέραν, περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, παρουσιάζονται δραδέως, ὡσεὶ ἤθελον νὰ ἐπιδείξωσιν, ὅτι τοῦτο προήρχετο ἐξ ἐπιβεβλημένου καθήκοντος, οἱ ἐπισημότεροι ἀρχηγοὶ ἑκάστης φυλῆς καὶ ὄπισθεν αὐτῶν δοῦλοι, φέροντες ὠά, ἀρνοῦς, βούτυρον, σάκχαριν, τέϊον, κηρία, ὀρνίθας καὶ ζῶντας ἀμνοὺς· κατέθεσαν ταῦτα πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς σκηνῆς τοῦ πρέσβεως καὶ ἀνέμεναν πρὶν ἢ ἀποσυρθῶσιν, ἵνα ὁ Βαχαδοὺρ—οὕτω καλοῦνται οἱ πρέσβεις—ἀποδεχθῇ τὴν προσφοράν των. Διότι ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μὴ ἀποδεχθῇ τὴν «μυνάν», ἐὰν κρίνῃ αὐτὴν ἀνεπαρκῆ· δὲν ὑπολογίζουσι ταύτην ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προσώπων, ἀλλ' ἀναλόγως τῆς ἀξίας αὐτῶν. Τὸ νὰ δεχθῇ τις, πρεσβευτὴς μάλιστα, πενιχρὰν «μυνάν», τοῦτο σημαίνει ἀδυναμίαν, μειοῦσαν τὸ γόητρόν του πρὸ τῶν Μαροκηνῶν, καὶ τι πλέον· θὰ ἐκινδύνευεν, ἅπαξ φανεὶς συγκαταβατικός, νὰ βλέπῃ ταύτην καθ' ἑκάστην ἐλαττουμένην, μέχρις ὅτου ἐντελῶς ἐκλείψῃ.

Ἡμέραν τινὰ τὰ τρόφιμα ἐδόθησαν ἡμῖν ἐν τόσῳ μικρᾷ ποσότητι, ὥστε ἐδέησε νὰ μὴ ἀποδεχθῶμεν αὐτά. Σωνέθη τότε σκηνὴ περιεργοτάτη. Ὁ ἀρχηγὸς τῆς συνοδείας ἡμῶν, ὁ Καΐδ Ραχᾶς, οὗτινος ἡ κεφαλὴ ἦτο ὑπεύθυνος διὰ τὴν ζωὴν τοῦ πρεσβευτοῦ, ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ τάπητός του παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς του, ἄνωθεν τῆς ὁποίας ἐκυμάτιζε τὸ σύμβολον τῆς ἐξουσίας, ἡ ἐρυθρὰ σημαία τοῦ Σουλτάνου· ἔναντι πρὸ αὐτοῦ ἔστησαν πάντες οἱ Σεῖκαι, οἱ ὑπεύθυνοι διὰ τὴν πενιχρότητα τῆς «μυνᾶς». ὁ Καΐδ Ραχᾶς ἔλαβε τὸν λόγον, ἠρέμα μὲν ἐν ἀρχῇ, ἀλλ' εἶτα ὑψῶν τὴν φωνὴν καὶ ἐκρηγνύμενος εἰς ἐπιτιμήσεις· τότε ἐξ ἵππεῖς—ἐξ μοχαζνὶ—ἥρπασαν τοὺς Σεῖκας, τοὺς ἔσυρον μακρὰν, ἵνα τοῖς διανείμωσιν ἀνὰ πεντήκοντα ῥαβδισμούς.

Πιστεύετε ὅτι θὰ ἐδέροντο; Ὄχι. Ἰδοὺ τί εἶπεν αὐτοῖς ὁ Καΐδ.

— Ἐφάνητε ἀπειθεῖς εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Σουλτάνου, ὅστις διέταξεν ὑμᾶς νὰ ὑποδεχθῆτε καλῶς τὸν πρεσβευτήν· τοῦτο εἶνε ἔγκλημα· ὅπερ θὰ ἀναφέρω εἰς τὴν μεγαλειότητα του· ἐντοσούτῳ ὅμως διὰ τῆς ἐξουσίας, ἣν μοὶ ἐνεπιστεύθη, ἀπονέμω εἰς ἕκαστον ἐξ ὑμῶν πεντήκοντα ῥαβδισμούς.

Ἰδοὺ ἤδη ἡ ἀληθὴς σημασία τῶν λόγων του.

— Θὰ μοὶ δώσητε πολλὰ χρήματα καὶ δὲν θὰ λάβετε οὔτε ἕνα ῥαβδισμόν, θὰ εἴπω δὲ εἰς τὸν κύριόν μου, ὅτι εἶσθε οἱ πιστότεροι τῶν ὑπηκόων του.

Ἡ κωμῳδία ἐπαίχθη καλῶς. Ἡμεῖς πρῶτοι παρενέβημεν ἵνα σώσωμεν τοὺς Σεῖκας καὶ ἀφέθησαν οὗτοι ἐλεύθεροι νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰ ἴδια· μετὰ μικρὸν δὲ ἀφθονωτάτη «μυνὰ» ἐκομίζετο, προηγουμένου τοῦ Καΐδ Ραχᾶ, μειδιῶντος καὶ εὐχαριστημένου. Οἱ Σεῖκαι εἶχον ἐννοήσει. Εἶνε δὲ τοῦ Καΐδ Ραχᾶ ἡ θέσις, τοῦ συνοδεύοντος ἰδίως πρεσβευτήν, ἀξιοζήλευτος· διὰ τῆς ἐξουσίας τὸν θησαυρίζει καθ' ὁδόν, διότι οἱ φύλαρχοι προκρίνουσι βεβαίως τὴν πληρωμὴν χρημάτων τινῶν ἢ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν στρατιωτῶν τοῦ Σουλτάνου.

* * *

Οἱ χωρικοὶ εἶνε μᾶλλον ἀξιοθρήνητοι τῶν φυλάρχων· ὅταν οὗτοι διατάσσωνται νὰ προσφέρωσι «μυνάν», ζητοῦσι ταύτην τριπλασίαν ἀπὸ τοὺς χωρικούς· θὰ προσφέρωσι δέκα ἀμνούς; ζητοῦσι τριάκοντα καὶ κρατοῦσι τοὺς εἴκοσιν. Οἱ καλοὶ ἄρχοντες οὐδέποτε ἀφίνουσιν εὐκαιρίαν νὰ μὴ καταπιέσωσι τοὺς ὑπηκόους των. Τὸ αὐτὸ ὅμως πράττει καὶ ὁ Σουλτάνος διὰ τοὺς φυλάρχους. Τρὶς τοῦ ἔτους καλεῖ αὐτοὺς εἰς τὴν πληρωμὴν φόρων κατ' ἐκλογὴν καὶ κατ' ἀρέσκειαν· ἐὰν δὲ εὕρῃ τούτους ὀλίγους ἐν σχέσει πρὸς τὴν περιουσίαν τῶν φορολογουμένων, ἡ φυλακὴ δι' αὐτοὺς καὶ τὰ ὑπάρχοντά των δι' αὐτόν· τοῦτο δὲ γνωρίζοντες οἱ φύλαρχοι προτιμῶσι νὰ τρώγωσιν ἢ νὰ τρώγωνται· ὅσῳ διὰ τοὺς χωρικούς, οὗτοι τρώγονται μόνον.

Ἰδίως ἡ καταβολὴ τῆς δεκάτης ὑπὸ τῶν χωρικῶν εἶνε περιεργοτάτη. Δὶς τοῦ ἔτους ἐπιθεωρηταὶ διατρέχουσι τὰς φυλὰς πρὸς ἐκτίμησιν τῆς ποσότητος τῶν συγκομιδῶν, πάντοτε δὲ ἐπαναλαμβάνεται ὁ ἑξῆς διάλογος.

— Ὁ ἀγρός σου θὰ παραγάγῃ τρία φορτία σίτου.

— Ὄχι, ἀπαντᾷ ὁ ἰδιοκτήτης, εἶνε ἀδύνατον· θὰ παραγάγῃ δύο, καὶ τοῦτο ἐὰν ὁ καιρὸς εἶνε καλός.

— Ὄχι, θὰ παραγάγῃ τρία, σοῦ λέγω.

Καὶ ὁ χωρικὸς λύει τὸ βαλάντιόν του.

Ὅταν δὲ ὁ ἐπιθεωρητὴς μεταβῇ εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ἀκούει καὶ αὐτὸς τὰ ἴδια.

— Εἶσαι ἄξιος ἀμοιβῆς διὰ τοὺς κόπους σου· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐφάνης σκληρός, δὲν σοὶ παρέχομεν τὴν ἀμοιβὴν ταύτην.

* * *

Πανταχοῦ ὑπεδέχοντο ἡμᾶς φιλοφρόνως. Ἡμέραν τινὰ ἰδία ἡ ὑποδοχὴ μοὶ ἐφάνη φιλοφρονεστέρα τοῦ συνήθους. Πολλαὶ γυναῖκες προσελθοῦσαι προσέφερον ἡμῖν γάλα· βραδύτερον ἐγνώρισα τὸν λόγον. Ἐδειπνοῦμεν, ὅτε διαδήλωσις ἠκούσθη. Ὁ πρεσβευτὴς παρακληθεὶς ἐξῆλθε παράδοξον θέαμα παρουσιάσθη τότε πρὸ ἡμῶν. Ἡ θυσία ὡραίας δαμάλεως, ψυχορραγούσης πρὸ τῶν ποδῶν μας, προσφερομένη εἰς τὴν Γαλλίαν, ἵνα ζητηθῇ ἡ εὐνοιά της. Τὸ αἷμα τῆς πτωχῆς δαμάλεως ἐξήρχετο ἄφθονον ἐκ βαθείας πληγῆς ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ της· ὄπισθεν δὲ εἰς ἀπόστασίν τινα οἱ ἱκετεύοντες ἢ μᾶλλον αἱ ἱκετεύουσαι—διότι τὸ πλῆθος ἀπετελεῖτο ἐκ γυναικῶν ἰδίᾳ—ἐκάθηντο ἐνοκλάδην, κεκαλυμμέναι διὰ τῶν λευκῶν μανδυῶν των καὶ σιωπηλαί, πέριξ τῆς γαλλικῆς σημαίας, ἥτις ἐκυμάτιζεν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πεδίου. Τινὲς ἐθώπευον τὸν ἱστὸν τῆς σημαίας, ἵνα δείξωσιν ἡμῖν, ὅτι ἐτίθεντο ὑπὸ τὴν προστασίαν της, ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν δὲ φῶς τῶν δαυλῶν, ἐν τῷ ἡμίφωτι ἐκείνῳ, ἡ σκηνὴ ἐφαίνετο ἐπιβλητικὴ καὶ μυστηριώδης.

Μία τῶν γυναικῶν τούτων διὰ τῶν γονάτων βαδίζουσα, ἐσύρθη μέχρι τοῦ πρεσβευτοῦ, ἥρπασε τὴν χεῖρά του καὶ τὴν ἠσπάσθη ψιθυρίζουσα ἱκετευτικῶς ἀκαταλήπτους τινὰς λόγους· ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ ἐζήτει χάριν διὰ τὸν Σεῖκην Βὲν-Ζουϊνά, εὑρισκόμενον ἐν ταῖς φυλακαῖς τοῦ Φέζ, διότι εἶχε κακοποιήσῃ ἕνα Γάλλον. Ὡμίλησεν ἐπὶ μακρὸν ἡ δύστηνος γυνή, ἐκφράζουσα ἐξ ἑνόματος τῆς φυλῆς πικρὰν μεταμέλειαν· ἡ ταπεινὴ στάσις της προὐξένει οἶκτον. Ὁ πρεσβευτὴς ὑπεσχέθη νὰ ζητήσῃ τὴν χάριν, καὶ πάντες ἀπεμακρύνθημεν, οὐχὶ ὅμως καὶ αἱ γυναῖκες· παρέμειναν ἐκεῖ καθ' ὅλην τὴν νύκτα, μεθ' ὅλην τὴν ραγδαίαν βροχήν, σωπῶσαι καὶ καθήμεναι περὶ τὴν σημαίαν, διότι τὰς ἐπανεῖδον τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον ἐξερχόμενος τῆς σκηνῆς ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, ἐν ᾗ τὰς εἶχον ἀφήσῃ. Ἐζήτουν νὰ ἐπιτραπῇ εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν νὰ ἔλθῃ μεθ' ἡμῶν μέχρι τοῦ Φέζ, ἵνα ἐπαναγάγῃ τὸν Βὲν-Ζουϊνά· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ· τὴν ἀπέσπασαν διὰ τῆς βίας σχεδόν. Καὶ ὅτε ἀνεχωροῦμεν δὲν ἠδυνήθην νὰ μὴ στρέψω πρὸς αὐτὰς τὸ βλέμμα· ὡς φάσματα λευκὰ καὶ ἀκίνητα ἵσταντο παρατηροῦσαι ἡμᾶς μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἀπωλέσθημεν ἐκ τῆς ὁράσεώς των, ἄλλοτε πάλιν καθ' ὁδὸν εἴδομεν σταματήσαντας δύο χωρικούς, σύροντας δάμαλιν· ἐν ριπῇ ὀφθαλμῶν ἐξήστραψε λεπὶς μακρὰ καὶ κατηνέχθη ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ τοῦ πτωχοῦ ζώου, ὅπερ κατέπεσε βαρέως ἐπὶ τῆς γῆς· ἠρέμα εἶτα οἱ δύο Μαροκηνοὶ ἔτεινον αἴτησιν ἔγγραφον, δι' ἧς ἐζήτουν νὰ ἐλευθερωθῇ ὁ ἀδελφός των, ὧν φυλακισμένος διὰ χρέη καίτοι ἐπλήρωσε ταῦτα.

Τὴν ἐπαύριον πάλιν ἐντὸς τῆς σκηνῆς τοῦ πρέσβεως ἐσφάδαζε σῶμα ἀμνοῦ, ἀρτι ἀποκοπέντος τὴν κεφαλήν, ὄπισθεν δὲ ζεῦγος γυναικῶν, συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ συζύγου των, ἤρετο καὶ αὐτὸ νὰ ζητήσῃ δικαιοσύνην· ὁ πρεσβευτὴς ὑπεσχέθη νὰ μεριμνήσῃ παρὰ τῷ Σουλτάνῳ.

Αἱ θυσίαι αὗται παρήγον ἡμῖν θλιβερωτάτην ἐντύπωσιν, ἐγὼ δέ, ὅπου καὶ ἂν ἔβλεπον αὐτόχθονας πλησιάζοντας πρὸς ἡμᾶς, κατελαμβανόμην ὑπὸ δέους,

ὅτι θὰ ἴδω ἐπαναλαμβανομένας τὰς φρικώδεις ταύτας σκηνάς.

* * *

Τέλος μετὰ ἕνδεκα ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἀνεχωρήσεώς ἐκ Ταγκέρης ἐφθάνομεν εἰς τὰς κορυφὰς τοῦ Ἐλ-Κεραζῆ, εἰς μικρὰν ἀπὸ τοῦ Φὲζ ἀπόστασιν· μακρόθεν διεκρίνομεν λευκάζουσαν γραμμήν, τὰ τείχη τῆς πόλεώς· πρὸ αὐτῶν ἔρρεεν ὁ Οὐέδ-Φέζ, ἐπὶ τῶν ὄχθῶν δ' αὐτοῦ ὠρθοῦντο πολυάριθμοι αἱ σκηναὶ τῶν Τολβάς, τῶν σπουδαστῶν τοῦ Μαρόκου, τελούντων τὴν ἐτησίαν καὶ ἐπὶ δεκαπενθήμερον διαρκοῦσαν ἑορτήν των. Ἔσπευσα νὰ ἐπισκεφθῶ αὐτήν, ἵνα διηγηθῶ εἰς τοὺς Εὐρωπαίους σπουδαστὰς πῶς ζῶσι καὶ πῶς διασκεδάζουσιν οἱ ἐν Μαρόκῳ συνάδελφοί των.

[Ἕπεται συνέχεια]. Χ.

ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ

(Εἰκών)

Δύο ὁλόκληρα ἔτη παρῆλθον, ἀφότου ἀνεχώρησεν ἐκ Πατρῶν μετὰ τοῦ πλοιαρίου του ὁ καπετὰν Στράτης. Αἱ ἀνὰ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου ἐργασίαι του τὸν ἠνάγκαζον νὰ διατρίβῃ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον μακρὰν τῆς ἀφωσιωμένης συζύγου του, ἣν ἠγάπα, καὶ τῆς μονογενοῦς θυγατρὸς αὐτοῦ, ἣν ἐλάτρευε. Καὶ ἐκάστη πνοὴ τῆς αὔρας εἰς τὰ ξένα ἀνερρίπιζεν εἰς φλόγα τὸν σεμνὸν τῆς ἐπανόδου πόθον, ἑκάστη ἡμέρα ἀπουσίας ἐνίσχυε καὶ ἐκραταίου τὴν πρὸς τὴν ἑστίαν του στοργήν. Τὰ κέρδη, ἅτινα τῷ ἀπέφερον αἱ ἐργασίαι του, καὶ ἡ ἐλπίς, ὅτι μετ' ὀλίγα ἔτη θὰ εἶνε κάτοχος κεφαλαίου προωρισμένου διὰ τὴν προῖκα τῆς λατρευτῆς του θυγατρός, τῷ καθίστων γλυκὺν τῆς νοσταλγίας τὸν πόνον.

Καθ' ὡρισμένον χρονικὸν διάστημα ἔστελλε πρὸς τὴν σύζυγόν του χρηματικόν τι ποσὸν ἐντὸς ἐπιστολῆς, ἣν εἰς ἐκ τῶν φίλων του τῷ ἔγραφεν. Ἡ ἀγνοια τοῦ γράφειν ἦτο δι' αὐτὸν τὸ αἰώνιον παράπονον κατὰ τῆς τύχης.

— Ἄ! ἔλεγε μὲ ὕφος μεμψίμοιρον, γιατὶ νὰ μὴ ξέρω κ' ἐγὼ δύο ἀράδες γράμματα μονάχα; ἄνθρωπος ἀγράμματος, ξύλον ἀπελέκητον!

Ὁπόταν δ' ἐλάμβανεν ἀπὸ τὴν οἰκογένειάν του ἐπιστολήν, γεγραμμένην μὲ τὰ μεγάλα-μεγάλα γράμματα τῆς Βασιλικούλας—τῆς θυγατρός του—καθ' ὑπαγόρευσιν ἐννοεῖται τῆς μητρός, ἡ χαρά του ἦτο ἀπερίγραπτος. Ἡ ἡμέρα αὕτη ἦτο ἡμέρα ἑορτῆς δι' αὐτὸν καὶ διὰ τὸ πλήρωμα ὁλόκληρον. Ἡ πλημμυροῦσα τὴν καρδίαν αὐτοῦ εὐτυχία τῷ ἔφερε δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Ἐκάθητο τότε ὥρας ὁλοκλήρους ἐξηπλωμένος ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, μὲ ὄμμα ἁπλανές, φερόμενος διὰ τῆς φαντασίας πλησίον τῶν προσφιλῶν αὐτοῦ ὄντων. Ἐνόμιζεν ὅτι ἔβλεπε τὴν καλήν του Φρόσω—τὴν σύζυγόν του — εὐτρεπίζουσαν τὸ πενιχρὸν ἀλλὰ καθαρὸν ἐσωτερικὸν τοῦ παρὰ τὸν Ἅγιον Ἀνδρέαν οἰκίσκου του καὶ ὑπαγορεύουσαν ἐκεῖ ἡ λατρευτή του κόρη, καθημένη πρὸ τῆς μικρᾶς δρυΐνης τραπέζης, ἔκυπτε τὴν κεφαλὴν πρὸ τοῦ λευκοῦ χάρτου καὶ ἐχάρασσε ψηφίον πρὸς ψηφίον τὰ γράμματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα αὐτὸς ἐκράτει τώρα εἰς χεῖρας του. Καὶ ὑπαγορεύουσα ἡ σύζυγος καὶ γράφουσα ἡ θυγάτηρ αὐτὸν θὰ εἶχον εἰς τὸν νοῦν των αὐτὸν θὰ ἐφανταζόντο κατὰ τὴν χαροποιὰν στιγμὴν καθ' ἣν θὰ ἀνεγίνωσκε τὴν ἐπιστολήν, ἀπαράλλακτα, ὅπως αὐτὸς τὰς ἐσυλλογίζετο, τὰς ἔβλεπε τώρα.

Ποσάκις ἐν σεληνοφώτῳ νυκτὶ, ἱστάμενος παρὰ τὸ πηδάλιον τοῦ μὲ ἐξωγκωμένα ἱστία διασχίζοντος τὸ πέλαγος πλοιαρίου του, ἐφρικία ἐκ συγκινήσεως εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ ἀτέχνου ᾄσματος μικροῦ ναυτόπαιδος, ὃν εἶχε φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ, ψάλλοντος ἐκ τοῦ παρὰ τὴν πρῴραν κοιτωνίσκου τοὺς δημώδεις στίχους:

«Πότε θὰ κάμουμε παγιὰ νὰ κάτσω 'στὸ τιμόνι
νὰ δῶ τῆς Πάτρας τὰ βουνὰ νὰ μοῦ διαβοῦν οἱ πόνοι!»

Β.

Τέλος ἡ τοσοῦτον ποθουμένη ἡμέρα ἔφθασε καὶ τὸ πλοιάριον τοῦ καπετὰν Στράτη ἀνεπέτασε τὰ ἱστία, κατευθυνόμενον εἰς Πάτρας.

Καθ' ὅλον τὸν πλοῦν ζωηρὰ ἀνυπομονησία ἀπεικονίζετο ἐπὶ τοῦ ἡλιοκαοῦς προσώπου του.

Περὶ τὸ λυκαυγὲς τέλος πρωΐας τινὸς διέκριναν μακρόθεν ἀπὸ τοῦ καταστρώματος τὰς κορυφὰς τοῦ Παναχαϊκοῦ, χρυσιζομένας ὑπὸ τῶν πρώτων ἀκτίνων ἀνατέλλοντος ἡλίου, καὶ μετά τινας ὥρας ἠγκυροβόλουν ἐντὸς τοῦ λιμένος.

Ὁ πλοίαρχος, ὅστις τοσάκις εἶχεν ὑποβληθῆ εἰς τὰς συνήθεις νομίμους διατυπώσεις τοῦ ὑγειονομείου καὶ τοῦ λιμεναρχείου χωρὶς νὰ εὕρῃ αὐτὰς ἀδίκους τὰς εὕρισκεν ἤδη φρικώδεις, τυραννικάς. Ἂν ἠδύνατο θὰ τὰς κατεπάτει τὴν φορὰν ταύτην. Ἐσώθη τέλος καὶ ἔσπευσε πρὸς τὸν ἐν τῇ συνοικίᾳ Ἁγίου Ἀνδρέου οἰκίσκον του.

Καθ' ὁδὸν αἴγλη εὐδαιμονίας ἀπηύγαζεν ἐκ τῶν μελανῶν ὀφθαλμῶν του. Οἱ συναντῶντες αὐτὸν γνώριμοι μόλις ἠδύναντο νὰ τῷ θλίψωσι τὴν χεῖρα...

Τέλος ἀφίκετο πρὸ τοῦ οἰκίσκου του καὶ μὲ καρδίαν πάλλουσαν ἐκ συγκινήσεως ἐκτύπησε μετὰ δειλίας τὴν θύραν, ὡσεὶ φοβούμενος μὴ ἡ ὑπέρμετρος εὐτυχία του ἐξαφανισθῇ ὡς ὄνειρον.

— «Στράτη μου!»

— «Φρόσω μου!»

Ἰδοὺ οἱ πρῶτοι, οἱ εὔγλωτοι, οἱ συγκινητικοὶ λόγοι τῶν ἀλληλοασπαζομένων συζύγων. «Στράτη μου» ἔλεγεν ἐκείνη καὶ ἐξεδήλου τὴν ἀγάπην της, τὴν χαρᾶν της, τὰς προσδοκίας καὶ ἀγωνίας τοῦ μακροῦ χωρισμοῦ. «Φρόσω μου» ἔλεγεν οὗτος καὶ διὰ τοῦ τόνου, μεθ' οὗ προέφερε τὰς λέξεις ταύτας, ἐζωγράφιζε τὰς ἐλπίδας, τὰς συγκινήσεις, τὸν ἔρωτα ἀλλὰ καὶ τὰς λύπας τῆς ἀπουσίας, τὰς ἀφάτους τῆς ἐπανόδου χαράς.

— Καὶ ἡ Βασιλικοῦλα μας; ἠρώτησε μὲ ὕφος ἀνήσυχον ὁ ναύτης.

— Εἶνε στὸ σχολεῖο· ἔχει ἐξετάσεις σήμερα. Εἶνε ἡ καλλίτερη μαθήτρια σὲ ὅλη τὴ τάξι της. Καὶ ποῦ νὰ ξέρες! Θὰ εἰπῇ τώρα τὸ πρωΐ ἕνα ὡραῖο τραγοῦδι «Ὁ Ξενιτεμένος ναύτης» τῆς τὸ ἔμαθαν στὸ σκολειό. Πόσαις φοραῖς ἔκλαψα νὰ τὸ ἀκούσω...

— Ποῦ εἶνε τὸ σχολεῖο; Θέλω νὰ πάω νὰ τὴν ἀκούσω καὶ ἐγώ. Ποῦ εἶνε; ἠρώτησεν ἀνυπομόνως ὁ Στράτης.

Ἡ σύζυγός του τότε τῷ ἔδωκε σχετικάς τινας ὁδηγίας, ὁ δὲ ναύτης, λαβὼν τὸ ναυτικὸν πιλίδιόν του ὥρμησεν ἔξω ἀκράτητος.

Γ.

Ἐντὸς αἰθούσης Παρθεναγωγείου, δι' ἀνθέων καὶ εἰκόνων κοσμουμένης, πλῆθος ἄπειρον παρίστατο σιγῶν, ἐνῷ νεαρὰ ἀγγελόμορφος παιδίσκη ἀπήγγελλε τὰς τελευταίας στροφὰς ναυτικοῦ ποιήματος μετ' ἀπαραμίλλου φυσικότητος:

Μοῦ στέλλει ὁ πατέρας μου, ὁ ναύτης ἀπ' τὴν ξενιτειὰ
ἕνα φιλὶ μὲ μιὰν εὐχὴ βγαλμένα μέσ' ἀπ' τὴ καρδιά.
Μὰ ἤθελα νὰ τὸν ἰδῶ κι' ἐγὼ νὰ τὸν φιλήσω
καὶ ὕστερα ἂς ἔφευγε, ἂς πήγαινε ὁπίσω!

Παταγώδη χειροκροτήματα διεδέχθησαν τὸ ποίημα, αἱ δὲ εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν καθήμεναι κυρίαι ἐλάμβανον τὴν μικρὰν κόρην διαδοχικῶς καὶ ἠσπάζοντο αὐτήν.

* * *

Αἴφνης ἄνθρωπός τις ναυτικὰ ἐνδύματα φέρων, ἱστάμενος παρὰ τὴν θύραν, εἰσορμᾷ ἐντὸς τῆς αἰθούσης, μὲ ρέοντα δάκρυα ἐπὶ τῆς μελανῆς γενειάδος του, καὶ διαγκωνίζων ἐδῶ, πατῶν ἐκεῖ, ἀνατρέπων τοὺς παρακαθημένους φθάνει εἰς τὴν πρώτην γραμμήν.

— Παιδί μου, κραυγάζει καὶ ἁρπάζων εἰς τὰς ἀγκάλας του τὴν κόρην ἀσπάζεται αὐτὴν διαπύρως.

— Πατέρα μου! ψιθυρίζει ἡ μικρὰ καὶ πίπτει εἰς τὰς ἀγκάλας του λιποθυμος σχεδὸν ἐκ συγκινήσεως.

ΛΕΩΝ. Π. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ ΚΡΙΕΖΗ

(Γκιορνέλε διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Ἔθνους).

[Συνέχεια καὶ τέλος]

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΚΟΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

Εἶχον κατηχήσει καὶ 80 ἄτομα Μυκωνίους εἰς τὸν *Ἀπόλλωνα* καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἔλαβον γράμμα παρὰ τοῦ Δ. Ἰω.

Κριεζῆ γραφοντάς μὲ διὰ νὰ πάω εἰς Ὑδραν, καθὼς καὶ ἐκίνησα καὶ ἐπῆγα. Ἐτ καθησα 5—6 ἡμέρας· ἀνεχώρησα διὰ Ναύπλιον, ἐπῆγα εἰς τὸν Καποδίστριαν παρακαλῶντάς τον νὰ γράψῃ καὶ τῶν δικαστῶν νὰ προσέξουν καλὰ νὰ μὴ μοῦ ρίψουν τὴν κρίσιν μου κάτω· ὁ ὁποῖος μὲ ἔστειλεν εἰς τὸν Γιανετάν. Ἐπῆγα, τοῦ ὡμίλησα, δὲν μὲ ἐδέχθη εἰς τὴν κάμαραν του ἀλλὰ ἔστειλε τὸν γραμματέα του υἱόν... ἀπὸ Χίον. Μὲ ἐρωτᾷ τί θέλω; Τοῦ εἶπον τὴν αἰτίαν, εὐθὺς ἐμβῆκε μέσα καὶ ὡμίλεῖ τοῦ Γιανετᾶ. Τὸν ρωτᾷ πῶς ὀνομάζομαι; Τοῦ λέγει τὸ ὄνομά μου καὶ τὸ ἐπίθετον, καὶ εὐθὺς μοῦ λέγει.

— Ἄ! εἶσαι μὲ τὸν *Ἀπόλλωνα*!

Τότες δὲν ἠμπορεῦσα νὰ ὑποφέρω τὸν ὕβρισά καὶ ἄλλα.

Ἀνεχώρησα ἐπῆγα εἰς τὸ σπίτι τοῦ Μιαούλη· εὗρον τὸν ἴδιον, τὸν υἱόν του καὶ Βουδούρην καὶ τὸν... Βασιλάκην, ὅπου ἦτο γραμματεύς του, τοῦ ἐμπορίου τους. Τοὺς εἶπον ὅσα μὲ ἔτρεξαν· μετὰ τοῦ Γιανετᾶ.

Εἶχεν ἀρχίσῃ ἡ διχόνοια, ὁ Καποδίστριας μετὰ τῶν Κουντουριωταΐων, καὶ ἦλθον εἰς μεγάλας φιλονεικίας καὶ ἐδιηρέθησαν εἰς δύο κόμματα· εἶχον προσκαλέσῃ εἰς Ὑδραν τὸν Πολυζωΐδη καὶ ἔβγαζεν ὁλοὲν ἐφημερίδας.

Τότες ἐκάθησα εἰς Ναύπλιον.

Ἤρχισαν ἀπὸ ὅλα τὰ νησία καὶ ἐσυναζόντο πληρεξούσιοι εἰς Ὑδραν καὶ ἀπὸ τὴν Στερεὰν Ρουμελιώταις ὁπλαρχηγοὶ εἰς Ναύπλιον.

Ἐλάμβανα τὰς ἐφημερίδας ἀπὸ τὸν υἱόν μου, ὅπου ἐκατοικοῦσε μαζὶ μὲ τὸν καλὸν ποτὲ Τζούνην καὶ ἔπερνε τὰς ἐφημερίδας μου καὶ τὰς ἐπήγαινε τοῦ Καποδίστρια, καὶ τὰς ἀνέγνωθε μαζὶ τὰς ἔστελνεν εἰς τὸν ὄντα, τὰς ὁποῖας ἔπερνα καὶ ἐπήγαινα εἰς τὸ καφενεῖον τοῦ Ἀλέξη, ὅπου ἦτον ὅλοι οἱ ὁπλαρχηγοί, καὶ τοὺς τὰς ἀνέγνωθα, καὶ ἐκεῖ ἐξώδευα ὁλοὲν τραταμέντα καὶ ἄλλα· ἐμάνθανα πάντα ὅσα ἔτρεχαν, καὶ ἐπήγαινα εἰς τοῦ Μιαούλη καὶ τοῦ ἔλεγον, ὡς ἤκουσα.

Καὶ μία τῶν ἡμερῶν ἐγύρευσα νὰ παρουσιασθῶ εἰς τὸν Καποδίστριαν καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ μὲ δεχθῇ.

Τότες ἤρχισα καὶ ἐγὼ καὶ ἔλεγον τὰ μύρια· μάλιστα ὁ μακαρίτης Τζούνης πάντα ἐζητοῦσε νὰ μὲ ἡσυχάσῃ καὶ νὰ μὴν εἰπῶ ἄπρεπα λόγια· ἐγὼ ἐκοπάνιζα.

Μοῦ ἔστειλε πάλιν ὁ υἱός μου τὴν ἐφημερίδα, τὴν ὁποίαν τὴν ἐπῆρα καὶ εὐθὺς ἔτρεξα εἰς τὸ καφενεῖον, ὅπου πάντα ἐσυναζόμασθεν.

Ἀνέγνωσα τὴν ἐφημερίδα.

Μὲ λέγουν οἱ ὁπλαρχηγοί, νὰ προσέξω, ὅτι εἰς τὸ καφενεῖον συνάζονται καὶ κατάσκοποι καὶ νὰ προσέξω.

ΥΑΡΑΙΟΙ ΚΑΙ ΜΗ-

Καὶ πάντα ἐπήγαινα εἰς τὸ Τελώνειον διὰ νὰ μάθω· ἐκεῖ βλέπω τὸν κατέχῃ Ὑδρατον Θεοδωρῆν Μαραγκόν, μὲ λέγει ἂν ἔλαβον τὸ γράμμα μου, ὅτι τὸ ἐπῆρεν ἔξω εἰς τὸ Ὑγειονομεῖον. Ἔτρεξα εὐθὺς εἰς τὸν ὑγειονόμον τοῦ λέγω, ὅτι «γράμμα μου εἶνε ἐδῶ,» μὲ λέγει «δὲν εἶδον.» Ἐγὼ ὑποψιάσθην καὶ ἀρχίσαμεν νὰ φιλονεικήσωμεν μὲ τὸν κύριον Ὑγειονόμον καὶ μὲ λέγει: — Τέτοιον κατεργάρην πιστεύεις; — διὰ τὸν πλοίαρχον Δ. Μαραγκόν.

Τοῦ εἶπον νὰ μὴν ὑβρίζῃ Ὑδρατον, ὅτι δὲν εἶνε ἄξιος νὰ τοῦ πλύνῃ τοὺς πόδας. Ἠρχίσαμεν νὰ τὰ χονδρίνωμεν, ἔτυχεν ἐκεῖ ὁ Χρηστόδουλος Μαυρομμάτης καὶ μὲ ἔπῆρε καὶ ἀναχωρήσαμε. Καὶ σιμὰ εἰς τὸν ἅγιον Νικόλαον νὰ καὶ ἀπαντῶμεν τὸν Ἀντώνιον τοῦ ποτὲ Θεοχάρη υἱόν, Ὑδρατον, ὁ ὁποῖος ἐζίγωσε καὶ μοῦ δίδει τὴν γραφήν· ὁ ὁποῖος τὴν εἶχε πάρῃ εἰς τὸ ὑγειονομεῖον.

Τὴν ἀνοιξα εὗρον τὴν ἐφημερίδα τοῦ υἱοῦ μου καὶ διὰ νὰ μὲ πειράξῃ ὁ κύριος Χρηστόδουλος Μαυρομμάτης μὲ λέγει, ὅτι φοβοῦμαι τὸν Ὑγειονόμον. Τρέχω εὐθὺς εἰς τὸ Ὑγειονομεῖον, λέγω τοῦ κατεργάρη Ὑγειονόμου.

— Ἰδοὺ κύριε, ὅπου ὁ Μαραγκὸς δὲν εἶνε κατεργάρης, ἀλλ' εἶνε ἐκεῖνο καὶ κεῖνο.

Τότες ἤρχισε μὲ πολλὴν αὐθάδειαν νὰ ὁμιλῇ κατ' ἐμοῦ, ἐγὼ μὴν ἠμπορῶντας νὰ ὑποφέρω. Τσιριγώτην μὲ Ἕλληνα ἄπλωσα τὴν χεῖρα νὰ τὸν κτυπήσω· ἐκεῖ ἦτο καὶ ὁ ἴδιος Χριστόδουλος, μὲ λέγει — Κριεζῆ φίλος ἦτο καὶ ἔλα νὰ φύγωμεν.

Ἀπέξω ἦτον Σπετσιῶται καὶ Ψαριανοὶ Καποδιστριακοί, ὅπου τὸν Τοῦρκον τὸν ἴδιον... καὶ ἔλεγον.

— Βρὲ μὲ πολὺ φόρτζο μᾶς ἦλθεν ὁ Ὑδραῖος.

Δὲν ἠθέλησα νὰ δώσω ἀκρόασιν εἰς τοιούτους χαϊμένους, ἐπηγαμεν εἰς τὴν κάμαραν καὶ ἀνεγνώσαμεν τὴν ἐφημερίδα.

Ἔπειτα ὅλοῦ κόσμου; τὰ εἶχε μαζὶ μου ἄλλοι ὁμίλουν εἰς καλόν μου καὶ ἄλλοι τὸ ἐναντίον. Ἐπῆγα εἰς τὸ καφενεῖον, εὗρον ὅλους τοὺς ὁπλαρχηγοὺς, ἀνέγνωσα τὴν ἐφημερίδα καὶ τελειόνοντας ἐσουλατσάραμεν εἰς τὸ καφενεῖον καὶ ὀπίσω μᾶς βλέπω ἕνα μ' εὐρωπαϊκά. Τὸν λέγω νὰ τραβηχθῇ, ὁ ὁποῖος τὸ χαβᾶ του, καὶ μοῦ ἀποκρίνεται καὶ μὲ αὐθάδειαν.

Τότες μὴν ἠμπορῶντας νὰ τὸν ἰδῶ, ἁρπάζω μίαν στέκαν, τὴν ἔκαμα κομμάτια εἰς τὴν ράχι του καὶ τὸν ἔβγαλα ἔξω τοῦ καφενείου.

Ο ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΣ

Δὲν ἐπέρασε μισὴ ὥρα βλέπω τὸν κύριον Ποταμιάνον, ὅπου ἦτον ἀστυνόμος νὰ παρουσιασθῇ καὶ μοῦ λέγει:

— Κύριε Κριεζῆ, διατὶ νὰ κτυπήσῃς τὸν πολίτην;

Τοῦ ἀπεκρίθην.

— Δὲν ἐκτύπησα κανένα πολίτην, μόνον σασίτην ἔδειρα καὶ νὰ φύγῃς ἀπ' ἐδῶ νὰ μὴν πάθῃς καὶ ὁ ἴδιος.

Ἤρχισε νὰ ἀδημονῇ καὶ νὰ μοῦ εἰπῇ καὶ ἄλλα. Ἐγὼ νὰ ἰδῶ ἀνθρώπους, ὅπου μὲ τὰ γρόσια μας καὶ αἵματά μας ἔγιναν, ἤρχισα, τοῦ εἶπον ὅσα μὲ ἦλθον. Ἀνεχώρησεν ἄπραγος.

Τὸ βραδυ εἰς τὸν ὀντὰ μὲ εἶπεν ὁ Τζούνης τὰ διατρέξαντα, ὅπου ἐπῆγεν ὁ Ποταμιάνος εἰς τὸν Καποδίστριαν, καὶ νὰ μὴ μιλήσω κατά. Ἐγὼ τὸ χαβᾶ μου.

Μερικοὶ φίλοι τοῦ Βουδούρη τοῦ εἶπαν. Τί εἶχε μὲ τὸν Ὑγειονόμον, ὅπου ἐσυγχύσθησαν; ὁ Βουδούρης τοὺς εἶπεν. Δὲν εἶμαι ἐγώ, ἀλλὰ ὁ Ἀλέξανδρος Κριεζῆς· καὶ μὲ ἔκαμεν ἐπαίνους μεγάλους, ὅπου ὁ ἴδιος Μιαούλης καὶ Βουδούρης μοῦ τὸ ἔλεγον.

Μάλιστα μὲ λέγει ὁ Μιαούλης νὰ προσέξω, ὅτι ἠμπορεῖ ὁ Καποδίστριας νὰ μὲ κάμῃ συργοῦνι καὶ ἄλλα. Ἐγὼ τὸ χαβᾶ μου ἐκύτταξα.

Ο ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΥΔΡΑΣ

Μετὰ ὀλίγας ἡμέρας ἤρχισαν τὰ πράγματα νὰ χονδρίνουν καὶ εἰς Ὑδραν ὁλοὲν ἐσυναζόντο πληρεξούσιοι εἰς Ὑδραν. Ἔφυγα διὰ τὴν Ὑδραν, ὅτι ὁ Κυβερνήτης ἤρχισε καὶ μᾶς ἔκαμνε πλόκον. Ἔτυχε νὰ πιάσῃ καὶ θανατικὸν εἰς ἓν ὀσπίτιον τοῦ Γκιοσσέ, καὶ μετὰ ὀλίγας ἡμέρας ἤρχισεν ὁ Καποδίστριας νὰ κάμῃ συργοῦνι ὅσοι ἦτον ἐναντιοί τους· εἶχε βοηθὸν καὶ τὸν προδότην Ρικόρδο.

Ἐννόησε καὶ ὁ Μιαούλης καὶ Στ. Βουδούρης τὰ μουρτάρικα, ἀνεχώρησαν καὶ ἦλθον εἰς Ὑδραν. Τέλος τὸ πρᾶγμα ἄναψε καὶ ἐγιόμωσεν ἡ Ὑδρα ἀπὸ πολλούς.

Ἤρχισεν ὁ πλόκος νὰ μᾶς γίνῃ πεισματωδῶς, ὅπου ξύλα δὲν εἴχομεν νὰ μαγειρεύσουν. Εἶχε διορίσῃ ναύαρχον τὸν Καπετὰν Γ. ἀπὸ Σπέτσας Κανάρην, Γιανίτζην καὶ ἄλλους γενναιοπολεμάρχους, ὅπου τὸν Τοῦρκον δὲν τὸν εἶδον καὶ τώρα μοῦ εἶνε ναύχροι οἱ πιλαφτσίδες.

Βλέποντας ὅλοι οἱ τῆς Ὑδρας, ὅτι τὸ πρᾶγμα πάει εἰς αὔξησιν, ἔκαμαν συνέλευσιν καὶ ἀπεφάσισαν καὶ ἔστειλαν διὰ νυκτὸς τὸν Ἀντώνιον Κριεζῆν μὲ μίαν σκαμπαβίαν μὲ 60-70 ναύτας καὶ ἐπῆγεν εἰς Πόρον καὶ ἔκαμεν ζάπτι τὴν φεργάτα ἡ *Ἑλλάς*, συνεννοούμενοι καὶ μὲ ὅσους ἐφύλαττον τὴν φεργάτα· διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἔβαλεν εἰς χεῖρας· καὶ στέλνοντας εἴδησιν, ὅτι τὸ ἐπερίλαβαν, ἔστειλαν ἕως διακοσίους καὶ τριακοσίους ναύτας καὶ ἐσυμπληρώθη τὸ πλήρωμα.

Ἐπῆγεν ὁ Μιαούλης εἰς Πόρον.

ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ

Ἔμαθεν ὁ Καποδίστριας τὰ γενόμενα τῶν Ὑδραίων, ἐκίνησε τὸν προδότην Ρικόρδη μὲ τὴν φεργάταν του, δύο ἰμβρίκια καὶ μίαν ψάθην εἰς τὸ στενὸν τοῦ Πόρου καὶ ἔκαμε πλόκον διὰ νὰ μὴν ἐβγάλουν ἔξω τὴν Ἑλλάς, Κουρβέτο... Ἐπῆγαν ὕστερις καὶ οἱ χ..... Σπετσιῶται καὶ Ψαριανοὶ εἰς ταῖς πλάταις τοῦ προδότου Ρικόρδη, ὅτι δὲν εἶχον ψυχὴν νὰ σιμώσουν κοντὰ εἰς τοὺς Γιγαντιαίους Ὑδραίους, ὅτι τοὺς ἔκοπτε τὸ αἷμά τους.

Τότες ἐπῆγεν ὁ Μαυροκορδάτος εἰς Πόρον καθὼς καὶ ἔτεροι πλοίαρχοι χωρὶς πάγα· τὰ ὀνόματά τους δὲν ὀνομάζω.

Τότες ἤρχισεν ὁ Καποδίστριας καὶ ἔστελνε στρατεύματα ἀντικρυ τῆς Στερεᾶς.

τὸ πρᾶγμα ἔγινε πεισματωδῶς. Ὁ γενναῖος Καναρὴς μὲ τὴν ναυαρχίδα του, τὸ πλοῖον τοῦ ποτὲ Μπούμπουλη Σπετσῶν, εἶχε περίπου τὴν τζούμμα του, περισσοὺς ναύτας εἰς τὸ ἀμπάρι καὶ μὲ πονηρίαν ἐζητοῦσε διὰ νὰ φύγῃ, διὰ νὰ πάγῃ εἰς ταῖς πλάταις τοῦ προδότου Ρικόρδη· καὶ ἕνας πλοίαρχος Ὑδραῖος ἔμαθεν τὰ ὅσα ἔτρεχαν, ἔβαλε τὸν Ζάκαν καὶ τοῦ ὡμίλησεν, ὅτι τὸ θέλει κάμη ὁ καναγίας, καθὼς καὶ ὁ γενναῖος . . . . . Σαχίνης καὶ ἤρχισαν νὰ μολάρουν τὰς γούμενας καὶ καλουμάροντας ἐμβῆκεν ἡ «Ἑλλὰς» ἀνάμεσα τῶν δύο, ὑποκάτω τῆς παταρίας.

Τότες, ὡς εἶδον, ὅτι εὑρίσκονται εἰς χαῖμὸν, ἐπαραδόθησαν. Ἐβάσταξεν ὁ καναγιας καὶ πάντοτε μὲ πονηρίας ἐζητοῦσεν ὁ Καναρὴς διὰ νὰ τοὺς φύγῃ· τὸν ἐπῆραν μέσα εἰς τὴν φεργάταν παρακατλῶντάς τον, ὁ Μαυροκορδάτος, ὁ Μιαούλης διὰ νὰ γυρίσῃ μαζί τους καὶ δὲν ἐστάθη τρόπος. Καὶ εἴμασθεν καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτὴν τὴ παρακέλευσιν.

Καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς πλοιάρχους καὶ ὁ Ζάκας μὴν ἠμπορῶντας νὰ ἰδοῦν τὰ παράξενά τους, ὡμίλησεν ὁ ἕνας, ὅτι δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἰδῇ τὸ παράξενον, νὰ παρακαλοῦνε ποιόν; ἕναν πουρλατιέρην!

— Εἴδεν, ὅπου δὲν τὸν πιάνομεν νὰ τὸν χώσωμεν εἰς σίδηρα! Ἀπεκρίθη ὁ ἐντόπιος Κριεζῆς μὲ καλὴν εὐγένειαν, «ὅτι δὲν εἶνε ἰδικήτου δουλειά.» Ὡς νὰ μὴν εἴμασθεν καὶ ἡμεῖς συμμέτοχοι εἰς τὸ πρᾶγμα.

Ἀγροικῶν ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς πλοιάρχους τὴν ἀπόκρισιν ἀνεκατώθη ὀλίγον ἡ καρδιά του. ἔκαμεν ὑπομονή. ἀπολῶντας καὶ τὸν γενναῖον Καναρὴν ἐπῆγεν εἰς τὸ πλοῖον διὰ νὰ συλλογισθῇ. Καὶ τὸ πρωὶ χαραζοντας, ὁ πονηρὸς Καναρὴς ἐμβῆκεν εἰς τὴν.... καὶ ἀνεχώρησε χωρὶς νὰ τὸν ἰδοῦμεν.

Καὶ κοντὰ τὸ γεῦμα, ὅπου εἶχον ἕτοιμον καὶ τὴν τράπεζαν ἀγοραστοῦμεν νὰ κανονιάρῃ ὁ προδότης Ρικόρδης μὲ 18 πυροβόλα· ὕψωσεν καὶ τὴν σημαίαν τοῦ ναυάρχου εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Γιανίτζη μὲ 18 ἕξαρους κανονοβολισμούς.

Τότε στέλνουν οἱ γνωστικοὶ Μιαούλης καὶ Κριεζῆς νὰ ἰδοῦν ἂν ὁ Καναρὴς εὑρίσκεται εἰς τὸ πλοῖον καὶ μανθάνοντας, ὅτι ἀνεχώρησε, τότες τὸ μετάειδαν καὶ ἔπιασεν ὁ Μιαούλης τὴν μέσην καὶ ὁ Κριεζῆς τὴν κεφαλὴν καὶ μέσην, συλλογίζοντας τὸ κάμωμα τοῦ πικροῦ Καναρὴ, ὅτι οἱ Καπεταναῖοι, ὅπου τοὺς ὡμιλοῦσαν ὅτι θὰ τοὺς κάμῃ ζεζιλίκια, μὲ μίαν ἔπαρσιν, δὲν ἐδέχθησαν τὴν συμβουλήν τους καὶ ἔμεινεν ἡ μανέστρα κρύα.

Ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο πλοιάρχους εἶδε τὸν Ζάκα καὶ ἐβγῆκεν ἔξω καὶ ἐγεμάτισεν εἰς ἓν καφενεῖον μὲ καλὰ φαΐτα καὶ πιοτὰ καὶ παιγνίδια καὶ τὰ καλὰ κεφάλια ἔστεκαν συλλογίζοντας. Ἤρχισαν νὰ κάμουν ἓν πλοῖον πουρλότο διὰ τὸν Ρικόρδη. Ἤρχισεν ὁ Ρικόρδης νὰ μεταθέσῃ μὲ βάρκαις τοῦ τὰ στρατεύματα ἐπάνω τοῦ νησίου, ὅπου καὶ τὰ ἐμβαρκάρισεν, ὅπα ἦταν χρειαζούμενα, καὶ κάθε νύκτα, εἴχομεν βάρδιαις ἐγὼ καὶ ὁ Κ. Ἰω. Ζάκας.

. . . . . .

ΤΕΛΟΣ

HENRY GREVILLE

ΑΙ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑΙ ΤΗΣ ΡΑΪΣΑΣ

(Μυθιστορία.)

(Συνέχεια· ἴδε φύλλον 21-27).

ΙΒ'

Τὴν μεθεπομένην, περὶ τὴν ἐννάτην ὥραν τῆς ἑσπέρας, ἡ κόμησσα Γκρέτσκυ, προσκληθεῖσα ὑπὸ τῆς αὐτοκρατείρας, ὡς συνέβαινεν ἅπαξ ἢ δὶς τῆς ἑβδομάδος, εὑρίσκετο εἰς τὸ χειμερινὸν ἀνάκτορον μετὰ δύο τριῶν ἄλλων κυριῶν. Συνδιελέγοντο ἄνευ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος, ἀλλὰ μεθ' ἱκανῆς ἐλευθερίας. Ἡ ἐθιμοταξία, ἐξορισθεῖσα ἐκ τῶν ἀνεπισήμων ἐκείνων συναναστροφῶν, ἀνεπληροῦτο διὰ τῆς λεπτοτέρας ἀβροφροσύνης, ἥτις παρουσίαζε μὲν ποιάν τινα σχολαστικότητα, δὲν ἀπέκλειεν ὅμως οὔτε τὴν εὐθυμίαν οὐδὲ τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἰδεῶν.

Μικρὰ σιγὴ ἐπεκράτησεν.

— Ἄγγελος διῆλθεν ἄνωθεν ἡμῶν, εἶπεν ἡ αὐτοκρατεῖρα ὑπαινισσομένη ρωσικήν τινα παροιμίαν. Πρέπει λοιπὸν καὶ ἄγγελος νὰ ὁμιλήσῃ τώρα. Κόμησσα ἔχετε τὸν λόγον.

Ἡ κυρία Γκρέτσκυ ἐμειδίασε.

—Δὲν γνωρίζω νὰ ὁμιλήσω, εἶπεν, εἰμὴ μόνον περὶ ἐπιγείων πραγμάτων.

— Ἀφηγηθῆτέ μας λοιπὸν ἱστορίαν τινὰ ἐκ τῶν φιλανθρωπιῶν σας. Τοὐλάχιστον διὰ νὰ λησμονήσωμεν ἄλλας ἡκιστα εὐαρέστους.

Ἡ κόμησσα ἐννοήσασα, ὅτι ἡ στιγμὴ ἦτο κατάλληλος ἵνα ἀναφέρῃ περὶ Ραϊσσᾶς, εἶπεν:

— Ἐὰν ἐτόλμων, θὰ διηγούμην ἄλλην τινὰ ἱστορίαν, ἐπίσης ἀξίαν τῆς ὑμετέρας προσοχῆς.

— Ἀκροώμεθα, εἶπεν ἡ αὐτοκράτειρα.

— Ὑπῆρξέ ποτε, ἤρχισε διηγουμένη ἡ κόμησσα, νεάνις, ἥτις κατῴκει μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ πατρός της ἐν μικρῷ οἰκίσκῳ τοῦ προαστείου. Οἱ ἐναρετοι οὗτοι ἄνθρωποι ἀνέτρεφον τὴν κόρην των μὲ τὴν ἀγάπην τοῦ καθήκοντος, ἡ δὲ κόρη ἦτο σωφρονεστάτη...

— Ἦτο εὔμορφος;

— Ναί, ἦτο εὔμορφος, ἀλλ' οὐσα ἀπτωχὴ ἐφθασεν εἰς τὸ 19ον ἔτος τῆς ἡλικίας της, χωρὶς νὰ εὕρῃ ἔτι γαμβρόν. Οὐδ' ἐσκέπτετο, ὅμως τὸν γάμον· ὅλη ἡ φιλοδοξία της ἦτο νὰ εὕρῃ μαθήματα κλειδοκυμβάλου, ἵνα συντηρήσῃ τοὺς γέροντας γονεῖς της καὶ ἰδίᾳ τὴν πάσχουσαν μητέρα της.

Ἑσπέραν τινά, περὶ τὴν πέμπτην ὥραν, ἐπανερχομένη ἐκ τοῦ μαθήματος τῆς μουσικῆς, ὑπέστη παράδοξον συμβάν· μία τρόϊκα, ἐν ᾗ εὑρίσκοντο τρεῖς νέοι ἐν καταστάσει μέθης, διέβαινε τὴν ἔρημον ὁδὸν· εὗρον αὐτὴν εὔμορφον...

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην πάντες ἐστράφησαν. Ὁ αὐτοκράτωρ εἰσήρχετο. Σταθεὶς δὲ ὄρθιος πρὸ τῆς κομήσσης, ἔνευσεν αὐτῇ, ὅτι δὲν ἐπεθύμει νὰ διακόψῃ τὴν ἀφήγησιν. Ἡ κόμησσα ἐξηκολούθησεν ἀποτεινομένη μᾶλλον πρὸς αὐτόν.

—Τὴν εὗρον εὔμορφον· καὶ ἁρπάζοντες αὐτὴν, μεθ' ὅλας τὰς κραυγάς της, τὴν ἔφερον εἰς μέρος, ἐν ᾧ ἦσαν βέβαιοι, ὅτι δὲν ἤθελον ἐνοχληθῆ. Ὅτε ἡ νεάνις ἐπανῆλθεν εἶχε· τὰ πάντα ἀπολέσῃ, ἀφοῦ μόνη περιουσία της ἦτο ἡ τιμή. Ἡ μήτηρ της ἀπέθανεν ἐκ θλίψεως. Ἰδοὺ ἡ ἀφήγησις μου· συγγνώμην ἐὰν δὲν ἐξέλεξα ταύτην εὐθυμοτέραν.

— Ἀλλ' ἡ ἱστορία δὲν ἐτελείωσεν, εἶπεν ἡ αὐτοκράτειρα. Τί ἀπέγεινε;

— Τίποτε· τοὐλάχιστον ἐγὼ δὲν γνωρίζω.

— Καὶ εἰς ποῖον μέρος συνέβη τοῦτο; ἠρώτησεν ὁ αὐτοκράτωρ μετ' αὐστηρότητος.

Ἡ κόμησσα Γκρέτσκυ δὲν ἀπήντησεν.

— Εἰς ποῖον μέρος καὶ πότε συνέβη τοῦτο; ἐπανέλαβεν ὁ αὐτοκράτωρ μετ' αὐστηροτέρας ἔτι φωνῆς.

Ἡ κόμησσα ἠγέρθη, καὶ ὑποκλινομένη εἶπε μετὰ σταθερότητος;

— Ἐν Πετρουπόλει, τῇ . . . τοῦ ἔτους τούτου.

Οἱ παρευρισκόμενοι ἔντρομοι παρετήρησαν ἀλλήλους. Ἡ ἱστορία ἦτο τοῖς πᾶσι γνωστή, ἀλλ' ἠγνόουν ποίαν σημασίαν θὰ τῇ ἀπέδιδεν ὁ αὐτοκράτωρ.

— Κόμησσα, εἶπεν, ἀκολουθήσατέ με.

Ἔνευσε τῇ αὐτοκρατείρᾳ, ἥτις ἠγέρθη ἐπίσης, μετέβησαν δὲ καὶ οἱ τρεῖς εἰς παρακείμενον δωμάτιον.

Ἡ κόμησσα ἀφηγήθη λεπτομερῶς πᾶν ὅ,τι ἐγίνωσκεν. Ἡ σαφήνεια τοῦ πεπειραμένου αὐτῆς πνεύματος καθίστα αὐτὴν πολύτιμον σύμβουλον· οὐδὲν παρέλειπεν, οὐδέποτε ἦτο ὑπερβολικὴ καὶ διὰ τῆς ὀρθῆς κρίσεώς της εἶχεν ἀποκτήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας.

Ὅτε ὁ αὐτοκράτωρ ἐβεβαιώθη περὶ τῆς ἀκριβείας τοῦ συμβεβηκότος, ἐσκέφθη ἐπὶ μικρόν.

— Πρέπει, εἶπεν, οἱ τρεῖς οὗτοι νέοι νὰ εὑρεθῶσιν αὔριον πρὸ τῆς μεσημβρίας. Εἴπατε, κόμησσα, ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὴν σωματοφυλακήν μου; Ἡ ἀναφορὰ εὑρίσκεται εἰς τὸν διευθυντὴν τῆς ἀστυνομίας;

Ἡ κόμησσα ἀπήντησε καταφατικῶς. Ὁ αὐτοκράτωρ προσεκάλεσεν ἔμπιστόν τινα θεράποντα, τῷ ἔδωκε τὰς διαταγάς του καὶ στρεφόμενος πρὸς τὴν σύζυγόν του:

— Θὰ ἴδητε, εἶπεν, ἀγαπητή μου, ὅτι γνωρίζω ἐπίσης νὰ προστατεύω τὸ φῦλόν σας. Τί θὰ ἐπράττετε σεῖς εἰς παρομοίαν περίστασιν;

— Θὰ ἤμην ἀμείλικτος πρὸς τοὺς ἐνόχους, ἀπήντησεν ἡ αὐτοκράτειρα.

—Λαμπρά! εἴμεθα σύμφωνοι, ὡς βλέπω· Στραφεὶς εἶπε πρὸς τὴν κ. Γκρέτσκυ, ἥτις ἀνέμενε τὰς διαταγάς του!

— Σᾶς εὐχαριστῶ, κόμησσα, εἶπε, διότι χάρις εἰς ὑμᾶς ἐγνώρισα τὴν ἀδικίαν ταύτην. Δυστυχῶς δὲν δύναται τις νὰ βλέπῃ τὰ πάντα διὰ τῶν ἰδίων ὀμμάτων καὶ ἐνίοτε τὸν ὑπηρετοῦσι κάκιστα... Εἶνε τιμὴ καὶ εὐτύχημα διὰ τὸν θρόνον τὸ νὰ δύναται νὰ βασίζηται ἐπὶ καρδιῶν ὡς ἡ ὑμετέρα.

Ἐπανῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν, ἔνθα κατὰ τὴν ἀπουσίαν των ἡ συνδιάλεξις ἐξηκολούθει μετὰ ζωηρότητος. Ἀλλὰ πάντες ἦσαν σκεπτικοὶ καὶ ἡ συναναστροφὴ ταχέως ἐπερατώθη.

ΙΓ'

Εἴδησις καταπληκτικὴ διεδόθη τὴν ἐπαύριον ἀνὰ τὴν πόλιν. Κατὰ τὴν νύκτα ὁ ἀστυνόμος εἶχε παυθῆ καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν οὐσαρων περιωρίσθησαν ἐντὸς τοῦ στρατῶνός των—καὶ ταῦτα πάντα χάριν παιδίσκης τινὸς τῆς κάτω τάξεως, ἥτις εἶχεν ὑποβάλῃ ἀναφορὰν κατὰ φανταστικοῦ ἀδικίας.

Ἤδη πρὸ τῆς μεσημβρίας ἡ Πετρούπολις εἶχε διαιρεθῆ εἰς δύο κόμματα, τὸ τῶν Ραϊσιστῶν καὶ τὸ τῶν Οὐσαριστῶν, παρ' ὀλίγον δὲ νὰ φθάσουν καὶ εἰς προσωπικὰς προσβολὰς μεταξὺ ἀλλήλων.

Ἡ πριγκίπισσα Ἀδίνα, ἥτις κατεκλίνετο εἰς προκεχωρημένην ὥραν τῆς νυκτός, ἐγειρομένη περὶ τὴν μεσημβρίαν ἔμαθε τὸ νέον ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ τοῦ συζύγου της. Νὰ νομίσωμεν, ὅτι ἀθῶως καὶ ἄνευ μικρᾶς τινος κακεντρεχείας ἀνήγγειλεν αὐτῇ τὴν προσβάλλουσαν ἀφνιδίως τὸν στρατηγὸν συμφοράν, θὰ φανῶμεν ἐντελῶς πεπεισμένοι περὶ τῆς ἀγαθότητος τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας. Βεβαίως δὲν ἐπίστευσεν, ὅτι ὁ Κλὶν τῷ ἐπροξένει πραγματικὴν βλάβην, ἀλλ' ὁπωσδήποτε εὐαρεστεῖται τις νὰ βλέπῃ λίθον πίπτοντα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐκείνου, ὅστις ἐπιθυμεῖ τὸ κτῆμά του.

Ἡ Ἀδίνα ἤκουσε τὴν εἴδησιν μετὰ συγκινητικῆς ἀδιαφορίας.

— Πῶς! τὸν ἔπαυσαν; Ὦ! τὸν καϋμένον! Καὶ τώρα τί τὸν θέλω εἰς τὸ ἑξῆς; ἀφοῦ δὲν θὰ δύναται πλέον νὰ μοὶ μεταβιβάζῃ νέα; Τίς τὸν ἀναπληροῖ;

Ὁ σύζυγος δὲν ἠδυνήθη ἢ νὰ γελάσῃ μὲ τὸν ἐπικίνδυνον τοῦτον λόγον· εἶπε τῇ πριγκίπισσῃ, ὅτι εἶνε ἄγνωστος ἔτι ὁ διάδοχος τοῦ στρατηγοῦ καὶ ἐξῆλθεν ὅπως ζητήσῃ πληροφορίας.

Ἡ Ἀδίνα ἐσκέφθη, ὅτι ὁ ἀδελφός της ἦτο ἀναμφιβόλως ἀκίτιος τῶν διατρεξάντων· ἐβεβαιώθη δὲ περὶ τούτου, ὅτε ἀπὸ τὴν θαλαμηπόλον της ἔμαθεν, ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ εὑρίσκοντο ὑπὸ κράτησιν ἐν τῷ στρατῶνι. Ὁ ἐχθρὸς ἦτο ἄγνωστος ἔτι δι' αὐτήν, ἀλλ' ἡ ὥρα δὲν ἦτο ἁρμοδία πρὸς ἀναζήτησιν αὐτοῦ.

Ἐνεδύθη ἐσπευσμένως καὶ ἔτρεξε παρὰ τῷ ἀδελφῷ της . . . Λίαν πρωὶ προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ συνταγματάρχου του δι' ἰδιαιτέρας ἐπιστολῆς, εἶχεν ἐξέλθῃ χωρὶς ν' ἀφήσῃ διαταγάς. Ἐλλείψει ἄλλης καλλιτέρας ἀποφάσεως, ἐπανῆλθεν οἴκαδε, οἱ δὲ ὑπηρέται τῆς εὗρον τὴν ἡμέραν ἀτελεύτητον.

Ὁ συνταγματάρχης τῶν οὐσάρων τὴν εὗρεν ἐπίσης μαχρὰν, τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ἀφυπνισθεὶς ἐντὸς τῆς νυκτὸς δι' αὐτοκρατορικῆς διαταγῆς καὶ ὑπακούων αὐθωρεί, διέταξε νὰ διανεμηθῶσι λίαν πρωὶ αἱ τῆς συγκλήσεως ἐπιστολαί. Ὅτε δὲ εἶδεν ἐνώπιον του συνηθροισμένους πάντας τοὺς ἀξιωματικούς, ἐθλίβη.

Ἠγάπα τὸ σύνταγμά του οὐ μόνον καλὸς ἀξιωματικὸς ἦτο, ἀλλὰ καὶ τίμιος ἄνθρωπος. Τὸ μόνον αὐτοῦ σφάλμα ὑπῆρξεν, ὅτι ἔμεινεν ἄγαμος· τοῦτο εἶχεν ἐνθαρρύνῃ τοὺς ὑπὸ τὰς διαταγάς του νέους κατ' ἀρχὰς εἰς μικρὰν χαλάρωσιν τῶν ἠθῶν, ἥτις ὅμως βραδύτερον κατέστη ἀληθὴς παραλυσία. Ἓν τοιούτοις, οἱονδήποτε καὶ ἂν ἦτο τὸ κακόν, ἀναντιρρήτως οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ θεωρῇ αὐτὸν ὑπεύθυνον, δι' ὃ καὶ δὲν ἐστενοχωρεῖτο δι' ἑαυτόν.

— Κύριοι, εἶπε προσπαθῶν νὰ νικήσῃ τὸν τρόμον τῆς φωνῆς του, τὸ σύνταγμα ἡμῶν ἔχει κακὴν φήμην ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἠθικῆς καὶ ὁμολογῶ, ὅτι ἐγὼ αὐτὸς δὲν ἔπραξα τὸ καθῆκόν μου πρὸς βελτίωσιν αὐτῆς. Πολλοὶ ἐξ ὑμῶν ἔπραξαν ἀδικίας ὄχι σπουδαίων συνεπειῶν, ἃς ἕνεκα τούτου παρέβλεψα, ἐνῷ ὤφειλον νὰ τὰς τιμωρήσω; Παιδεύομαι σκληρῶς σήμερον διὰ τὴν ἀδυναμίαν μου ταύτην, διότι ὀφείλω νὰ ἐκπληρώσω ἀπέναντι ὑμῶν ὀδυνηρότατον καθῆκον. Σοβαρὸν σφάλμα, —ἔγκλημα, λέγουσι—διεπράχθη πρὸ μηνὸς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ *Ἐρυθροῦ Ξενοδοχείου*. Ὁ αὐτοκράτωρ γνωρίσας τοῦτο καὶ θέλων νὰ δώσῃ ἓν παράδειγμα, διέταξεν ἐπισήμως νὰ παραδοθῶσι σήμερον οἱ τρεῖς ἔνοχοι, ἄλλως θὰ καθαιρεθῇ ὁλόκληρον τὸ σῶμα τῶν ἀξιωματικῶν. Σᾶς λέγω δὲ ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι θεωρῶ ἐμαυτὸν ἀλληλέγγυον τῆς ἀποφάσεώς σας καὶ ὅτι θ' ἀκολουθήσω τὴν τύχην σας.

Εἶτα χαιρετίζων τοὺς ἀξιωματικοὺς ἠθέλησε νὰ ἐξέλθῃ. Τὸν περιεκύκλωσαν καὶ τῷ ἀπέτεινον μυρίας ἐρωτήσεις, εἰς ἃς ἠρνήθη οὐτος ν' ἀποκριθῇ.

— Γνωρίζετε ἤδη τί ὀφείλετε νὰ πράξητε, εἶπε· δὲν μοὶ μένει ἢ νὰ μάθω καὶ διακοινώσω τὴν ἀπόφασίν σας.

Ἐξῆλθε χωρὶς νὰ δώσῃ ἄλλην ἀπόκρασιν.

Μείναντες ἐλεύθεροι οἱ ἀξιωματικοὶ ἤρχισαν νὰ ἐκχύνωσι τὴν ὀργὴν των ὑφ' ὅλας τὰς μορφάς. Δὲν ἦσαν αὐτοὶ παρθεναγωγεῖον, ἵνα τοῖς ἐπιβάλληται ἡ ἠθικὴ τῶν κοραϊσίδων. Ἀλλοίμονον εἰς αὐτοὺς ἐὰν ἡ ἐξουσία ἀνεμιγνύετο εἰς ὅ,τι δὲν δικαιοῦται ν' ἀναμιχθῇ.

Ἐν τῇ παραχῇ ἐκείνῃ ὁ Γκρέτσκυ ἔβλεπεν, ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὁμιλήσῃ· ἀλλ' ὅτε ἡ πρώτη ζωηρὰ ἐκδήλωσις τῆς ἀγανακτήσεως ἐπραΰνθη, διέταξε νὰ συνήσωσιν. Ὁ Σαβακὶν καὶ ὁ Ρεζὼφ ἱστάντο πλησίον του, ἵνα κατὰ τὸν ὅρκον των ὑποστηρίξωσιν αὐτόν.

— Κύριοι, εἶπεν ὁ νέος ἀξιωματικός, δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ γίνεται τόσος θόρυβος· τοῦτο εἶνε μόνον λυπηρόν, ὅτι ἡ ἀνωτάτη ἐξουσία ἐθεώρησε καθῆκόν της νὰ μεταχειρισθῇ ἀπειλὰς, ἐνῷ ἤρκει ἁπλῆ διαταγή. Παντες εἴσθε ἀνεύθυνοι ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ· ὁ ἔνοχος εἶμαι ἐγὼ καὶ καταγγέλλω ἐμαυτόν.

— Ἡμεῖς εἴμεθα οἱ ἔνοχοι, ἐπανέλαβον ὁ Ρεζὼφ καὶ ὁ Σαβακίν, καὶ καταγγελλόμεθα.

Πάντες ἐξεπλάγησαν ἐπὶ τῇ ἐκδηλώσει ταύτῃ. Αὐτοὶ νὰ εἶνε οἱ ἔνοχοι τῆς ὡραίας ταύτης πράξεως καὶ νὰ τὸ ἀποκρύψωσιν εἰς τοὺς συναδέλφους των!

Οἱ ἔνοχοι ἦσαν λίαν προσφιλεῖς, δι' ὃ καὶ ἐν σώματι παντες ἐδήλωσαν, ὅτι δὲν παραδέχονται νὰ τιμωρηθῶσι τρεῖς μόνον ἐξ αὐτῶν, ἀφοῦ... ἕκαστος ἦτο ἱκανός, τυχούσης εὐκαιρίας καὶ καμπανίτου, νὰ πράξῃ τὸ αὐτό.

— Ἀλλά, εἶπεν ὁ Ρεζὼφ, καίτοι σᾶς θεωρῶ ἀξίους νὰ πραξητε τὸ αὐτὸ ἐν παρομοίᾳ περιστάσει, ἐν τούτοις ἤδη εἴσθε ἀνεύθυνοι τοῦ συμβάντος· ἄφετε εἰς ἡμᾶς λοιπὸν καὶ τὴν εὐθύνην καὶ τὴν τιμωρίαν.

Οἱ σώφρονες οὗτοι λόγοι, προφερόμενοι ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ἐλαφροτάτου ἐκείνου νέου, δὲν ἠδύναντο βεβαίως ἢ νὰ καταπλήξωσι τοὺς ἀξιωματικούς!

— Θέλουν ἔνοχους, ἐφώνησε λοχαγός τις ἀνώτερος πάντων κατὰ τὴν ἡλικίαν καὶ τὰς ἀκολασίας, καλὰ θὰ εὕρωσιν. Ἀλλὰ θὰ σκεφθῶσι πολὺ πρὶν καθαιρέσωσι τὸ ἐκλεκτότερον τάγμα τῶν σωματοφυλάκων.

Μεθ' ὅλας δὲ τὰς ἀντιστάσεις τῶν ἐγκληματιῶν, διαγγελεὺς ἐπέμφθη πρὸς τὸν συνταγματάρχην καὶ οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ συντάγματος οἰκείᾳ θελήσει ἐτέθησαν ὑπὸ κράτησιν.

ΙΖ'

Τὰ πράγματα ἦσαν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, ὅτε ἡ Ραϊσὰ καὶ ὁ πατήρ της προσκληθέντες ὑπὸ τῆς κυρίας Γκρέτσκυ μετέβαινον παρ' αὐτῇ. Ἡ ἐπιτυχία τῆς κομήσσης ὑπερέβαινε τὴν φιλοδοξίαν της· θὰ ἐπύθει τὴν τιμωρίαν ὀλιγώτερον θορυβώδη· καίτοι ἡσυχος διὰ τὸν ἀνεψιόν της, ὃν ἐνόμιζε συνετόν, καθότι οὐδέποτε ἐνώπιόν της ἐπαρουσιάσθη ἐν καταστάσει μέθης, ἐσκέπτετο ἐν τούτοις, ὅτι τιμωρία τοσοῦτον πολύκροτος δὲν ἦτο εὐνοϊκὴ τῇ ἀριστοκρατίᾳ τῆς χώρας. Βεβαίως ἡ κόμησσα Γκρέτσκυ ἠγάπα τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα· διέτρεξε τὸν κίνδυνον ν' ἀπαρέσκῃ ὑπερασπιζομένη τὴν Ραϊσᾶν, καὶ ἔπραξε τοῦτο ἐξ ὅλης καρδίας, μολονότι ἐξετίθετο οὕτω ἀπέναντι τῆς τάξεως, εἰς ἣν ἀνῆκε. Ἀλλ' ἤδη, ὅτε μερὶς τῆς ἀριστοκρατίας ἐξετίθετο ἐπίσης, ὅτε τὸ πνεῦμα τῆς συναδελφότητος ἀνεμιγνύετο καὶ ὅτε τὸ κακὸν θὰ ἐνέσκηπτε καθ' ὅλων τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν ἑνὸς συντάγματος, ἡ ἀγαθὴ κυρία ἐσκέπτετο, ὅτι

ἐπέτυχε περισσότερον ἀφ' ὅσον προσεδόκα.

Ἐν τούτοις ἐδέχθη φιλοφρονέστατα τὸν κύριον καὶ τὴν δεσποινίδα Πορῴφ, καὶ προσέφερεν αὐτοῖς πρόγευμα, ὅπερ οὐδὲ ἤγγισαν· τῆς οἰκίας της οὔσης πλησίον τοῦ ἀνακτόρου, παρηγγέλθησαν ν' ἀναμένωσιν ἐκεῖ τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀπόφασιν.

Ὁ πατὴρ καὶ ἡ θυγάτηρ πάντοτε ἄφωνοι καὶ ἀνήσυχοι ὑπήκουσαν. Μόλις ἡ κόμησσα ἀνεχώρησε καὶ ὁ θόρυβος τῶν τροχῶν τῆς ἁμάξης της ἐπὶ τῆς πεπηγυίας χιόνος δὲν ἠκούετο πλέον, ἐκάθισαν ἐπὶ τῶν πολυτελῶν ἀνακλίντρων τῆς κιτρίνης αἰθούσης καὶ ἀνέμενον· ἡ καρδία των ἔπαλλεν, δὲν ἀνέπνεον σχεδόν...

Ὁ κύριος Πορῴφ ὑφίστατο μετὰ κόπου τὰς ἀγωνίας ταύτας. Τὸ ἀδύνατον σῶμά του εἶχεν ἀντιστῆ, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, εἰς τοὺς μόχθους τοῦ ἐπαγγέλματός του· κατὰ τὸ στρατιωτικόν του στάδιον ἠρίθμει πολλὰς ἐκστρατείας, ἐν αἷς διεκρίθη καὶ ἐπληγώθη πολλάκις· ἀλλ' ἡ ἡλικία, ὁ θάνατος τῆς συζύγου του, τὸ θλιβερὸν συμβεβηκὸς τῆς θυγατρός του, ἐξήντλησαν ταχέως τὰς ἐναπομενούσας ὀλίγας δυνάμεις του. Θὰ ἐξηκολούθει νὰ ζῇ ἐνόσῳ ἡ ἀποστολή του δὲν ἐξεπληροῦτο, ἀλλ' ἅμα ἀποδιδομένης τῆς δικαιοσύνης, ἡ Ραϊσὰ ἐφοβεῖτο ὅτι θὰ ἔπιπτεν αἰφνιδίως ὡς οἱ γενναῖοι ἐκεῖνοι ἵπποι, οἵτινες θνήσκουσι μετὰ τὴν μάχην.

Ἠρώτα ἑαυτὴν τί θὰ ἔπραττεν ἐὰν ἐξαίφνης ἀπέθνησκεν ὁ πατήρ της.

Ἀπὸ ἑνὸς μηνὸς τὰ δεινὰ εἶχον ἐνισχύσει τὸ πνεῦμά της· παρετήρει τὰ πάντα μετ' ἀπαθοῦς βλέμματος, ἀνέμενε πάντοτε χειρότερα, ἀλλὰ πλειότερον ἀπησχόλει τὸν νοῦν της ἡ ἰδέα τῆς ἐγγυτάτης καὶ ἐντελοῦς ἀπομονώσεώς της.

— Μοὶ μένει πάντοτε τὸ μοναστήριον, ἐσκέφθη παρατηροῦσα τὸν ἔναντι αὐτῆς ἱστάμενον πατέρα της καταβεβλημένον καὶ ἀπηλπισμένον.

Τὸ μοναστήριον... τοῦτέστιν ὁ πρῶτος θάνατος πρὸ τοῦ πραγματικοῦ, ἡ ἀπάρνησις παντὸς ὅ,τι θέλγει, ἑλκύει, ἐνθουσιάζει... ὁ αἰώνιος ἀποχαιρετισμὸς τῆς οἰκογενείας, τῆς φιλίας, τοῦ ἔρωτος!... Ἀλλ' ἡ Ραϊσὰ δὲν εἶχε πλέον οἰκογένειαν, οἱ φίλοι της τὴν ἐγκατέλειψαν καὶ ὁ ἔρως τῇ ἦτο ἀπηγορευμένος.

Ἀνεθεώρησε μελαγχολικῶς τὸ μέλλον, ὅπερ ὡς κόρη διέβλεπεν ἐν τοῖς ὀνειροπολήμασί της. Ὠνειροπόλει μικρὸν οἰκίσκον, ὀλίγον—ἀλλὰ πολὺ ὀλίγον—εὐρύτερον καὶ ἀνετώτερον τοῦ τῶν γονέων της, ἐπὶ τῆς φλιᾶς θ' ἀνέμενε, τὸ τέκνον ἔχουσα ἐν ταῖς ἀγκάλαις, τὸν σύζυγόν της, ὅστις θὰ ἐπανήρχετο πλησίον της σπεύδων μετὰ τὴν ἐργασίαν τῆς ἡμέρας... Πτωχὸν ὄνειρον, ταπειναὶ φιλοδοξίαι! Φεῦ, πάντα ἀπωλέσθησαν.

Ἡ ἅμαξα τῆς κομήσσης ἐσταμάτησε πρὸ τοῦ προαυλίου. Ὁ Πορῴφ ἐξηγέρθη ἀποτόμως ἐκ τῆς ἀπαθείας του· ἡ Ραϊσὰ ἔστη ὀρθία, ἀποφασισμένη ν' ἀκούσῃ τὴν καταδίκην της.

Ἡ κόμησσα εἰσῆλθεν ὠχροτάτη καὶ ἀσθμαίνουσα· ἀνέπνευσε βαθύτατα πρὶν ἢ ὁμιλήσῃ· εἶπα, ἀποτεινομένη πρὸς τὴν νεάνιδα:

— Δύνασθε ν' ἀναγνωρίσητε ἐκείνους, οἵτινες παρεβίασαν τὸ σέβας, ὅπερ σᾶς ὤφειλον;

Ἡ Ραϊσὰ ἐσίγησεν ἐπὶ μικρόν· ἦτο βεβαία ὅτι θ' ἀνεγνώριζε τοὐλάχιστον τὸν ἀνεψιὸν τῆς κομήσσης· ἔπρεπεν ἆρά γε νὰ προξενήσῃ τὴν θλῖψιν ταύτην εἰς τὴν γυναῖκα, ἥτις τόσον εἶχε μοχθήσει ὑπὲρ αὐτῆς;

Ἡ εἰκὼν τῆς θνησκούσης μητρὸς διῆλθε πρὸ τοῦ νοῦ τῆς ὀρφανῆς καὶ ἀφίνουσα κατὰ μέρος τὴν συνείδησιν:

— Δύναμαι, εἶπεν ἐντόνως, νομίζω τοὐλάχιστον.

— Ἐλθετε λοιπόν, εἶπεν ἡ κόμησσα πλήρης νευρικῆς ταραχῆς.

Ἔλθετε καὶ ὑποδείξατε τοὺς ὑμεῖς αὐτὴ εἰς τὴν δικαιοσύνην τοῦ αὐτοκράτορος.

Ἔλαβε τὴν Ραϊσὰν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ παρέσυρεν αὐτήν.

— Καὶ ὁ πατήρ μου; εἶπεν ἐκείνη στρεφομένη πρὸς τὸν γέροντα.

— Ὅσον ἀφορᾷ τὸν πατέρα σας δὲν ἔχω διαταγάς, εἶπε μετὰ δισταγμοῦ ἡ κόμησσα.

— Τότε ἂς ἔλθῃ μεθ' ἡμῶν, σᾶς ἱκετεύω κυρία· σκεφθῆτε πόσον θὰ ὑποφέρῃ μόνος!

Τῆς κομήσσης ἐνδούσης εἰς τὴν παράκλησιν, ὁ γέρων συνώδευσεν αὐτάς· εἰσελθόντες δὲ καὶ οἱ τρεῖς εἰς ἅμαξάν τινα, μετὰ μικρὸν ἐσταμάτων πρὸ τοῦ στρατῶνος.

Ἀνέβησαν τὰς ὀλίγας βαθμίδας αἵτινες ἔφερον εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ εὑρέθησαν ἐνώπιον πάντων τῶν ἀξιωματικῶν, οἵτινες ἦσαν ἔοπλοι, σκυθρωποὶ καὶ δυσηρεστημένοι. Ὁ συνταγματάρχης καὶ ὁ νέος διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας, ἀνὴρ νοήμων καὶ δραστήριος, ἐγκαταλελειμμένος ἕως τότε ἐν τῷ σκότει τῶν γραφείων καὶ παρουσιασθεὶς ἐξαίφνης ἐν τόσῳ δυσχερεῖ περιστάσει, ἀνέμενον τὴν ἀφιξιν μετὰ πυρετώδους ἀνυπομονησίας.

Ὁ ἱερεὺς τοῦ συνταγματος εἰσῆλθε συγχρόνως.

Πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ προσηλώθησαν ἐπὶ τῆς Ραϊσᾶς, ἥτις ὠχροτάτη ἀλλ' ἀτάραχος ὑπέστη τὰς σπλαγχνον βλέμμαδλων ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν. Οἱ ἔνοχοι μόνον δὲν ἐτόλμησαν ν' ἀτενίσωσι πρὸς αὐτήν.

Ὁ ἱερεὺς ἐπλησίασε πρὸς τὴν Ραϊσάν.

— Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πλάστου, εἶπε, καὶ λησμονοῦσα πᾶσαν σκέψιν ὀργῆς καὶ ἐκδικήσεως, ἵνα ὑπακούσῃς εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ πατρός ἡμῶν τοῦ Τσάρου, ὁρκίζεσαι ὅτι θὰ ὑποδείξῃς πιστῶς καὶ μετὰ πεποιθήσεως ἐκείνους, οἵτινες σᾶς προσέβαλλον;

—Τὸ ὁρκίζομαι! εἶπεν ἐντόνως ἡ Ραϊσά.

— Ὑποδείξον λοιπὸν αὐτούς, εἶπεν ὁ ἱερεὺς παραμερίζων ἵνα ἡ νεάνις προχωρήσῃ.

Ἡ ἡμέρα κατέπιπτεν· ἤδη καὶ τὸ ὡχρὸν φῶς οὐρανοῦ χιονώδους εἰσήρχετο διὰ τῶν εὐρέων καὶ μεγάλων ὑψηλῶν παραθύρων, ἅτινα ὡς μόνον κόσμημα εἶχον ἠμυψωμένα μικρὰ λευκὰ παραπετάσματα. Πάντων τὰ βλέμματα ἦσαν ἐστραμμένα πρὸς τὴν θῶν· πάντες ἐξηταζον ὁρμώμενοι ὑπὸ διαφόρων ἐλατηρίων, προσβλητικωτάτων πάντοτε διὰ τὴν Ραϊσάν. Ἡ πτωχὴ ἠσθάνθη ἑαυτὴν λειποψυχοῦσαν καὶ ἔκαμε βῆμα πρὸς τὰ ὀπίσω ἵνα ἀποσυρθῇ.

Ὁ πατήρ της τότε ἔλαβεν αὐτὴν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ εἶπε μεγαλοφώνως.

— Ὑπακούσον εἰς τὸν αὐτοκράτορα.

Ἡ νεάνις ἀφίνουσα τὴν χεῖρα τοῦ πατρός της ἐβάδισε ταχέως πρὸς τοὺς ἐν γραμμῇ τεταγμένους ἀξιωματικούς· Τὸ βλέμμα της περιεπλανήθη ἐφ' ὅλων ἐκείνων τῶν φυσιογνωμιῶν, αἵτινες ἄνευ ἐξαιρέσεως ἐξέφραζον μῖσος κατ' αὐτῆς. Ἀνεμνήσθη τότε τὸ δυστύχημά της καὶ ἠσθάνθη, ἐβεβαιώθη ὅτι δὲν θὰ ἠπατᾶτο.

— Αὐτός, εἶπε σταματῶσα πρὸ τοῦ Σεβακίν... αὐτός, προσέθηκε δεικνύουσα τὸν Ρεζῶφ, ὅστις ἐξετόξευε κατ' αὐτῆς βλέμμα χειρότερον ρατίσματος· ἐρρίγησε πρὸ τῆς προσβολῆς καὶ ἀνταπέδωκε καὶ αὐτὴ βλέμμα ἀντὶ βλέμματος. Ὁ νέος ἀξιωματικὸς ἔκυψε τὴν κεφαλήν, κατησχυμένος διὰ τὴν ταπείνωσιν, ἣν ἐλάμβανε παρὰ γυναικός.

Πρὶν αὐτῶν ἤδη ἡ Ραϊσὰ ἀνεγνώρισε τὸν Βολέριον· ἀλλὰ ἀμυδρά τις ἀδυναμία ἐκώλυσεν αὐτὴν νὰ τὸν ὑποδείξῃ. Τῇ ἐπετρέπετο νὰ τὸ πράξῃ; Ἐδίστασεν ἔτι· παράδοξος συγκίνησις, παράδοξος καὶ νέα διὰ τὴν πετραυματισμένην καρδίαν της τὴν ἠνάγκασε ν' ἀποφύγῃ τὸ βλέμμα, ὅπερ ὁ Γκρέτσκο διηύθυνεν ἐπ' αὐτῆς.

— Ἐὰν ἦτο ἐκεῖνος, ἐσκέφθη, ἐὰν εἶμαι βεβαία ὅτι εἶνε ἐκεῖνος...

Τί θὰ ἔπραττε; Θὰ συνεχώρει, ἐὰν ἦτο βεβαία ὅτι ὁ προσβαλὼν αὐτὴν ἦτο ἐκεῖνος; Δὲν ἔσχε τὸν καιρὸν νὰ ἐξετάσῃ ἑαυτὴν περὶ τούτου, διότι ὁ συνταγματάρχης τὴν ἠρώτησε.

— Καὶ ὁ τρίτος;

Χωρὶς νὰ τολμήσῃ νὰ ἐγείρῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡ Ραϊσὰ διηύθυνε βραδέως τὸν βραχίονά της πρὸς τὸν Γκρέτσκο καὶ εἶπε χαμηλοφώνως:

— Αὐτός.

Κραυγή τις ἀντήχησεν ἐκ τῆς ἄλλης γωνίας τῆς αἰθούσης. Ἡ κόμησσα προυχώρησεν ἐσπευσμένως πρὸς τὴν νεάνιδα.

— Ἠπατήθητε, δὲν ἔχει οὕτως; τῇ εἶπε· δὲν ἐδείξατε τὸν νέον τοῦτον.

— Αὐτὸν τὸν ἴδιον, ἀπεκρίθη ἡ Ραϊσὰ κλίνουσα τὴν κεφαλὴν ὡς νὰ ἦτο ἔνοχος καὶ αὕτη.

— Δυστυχῆ! εἶπεν ἡ κόμησσα πρὸς τὸν Βαλέριον, ὅστις πλησιάσας ἐζήτει ν' ἀσπασθῇ τὴν χεῖρά της. Ἠτίμασες τὸ ὄνομά σου! Διέπραξες ἔγκλημα! Καὶ ἐγὼ νὰ τὸν ἐκτιμῶ τόσον!

Καὶ ἡ κόμησσα ἐστράφη ἵνα δώσῃ ἐλευθέραν ἔξοδον εἰς τοὺς πιέζοντας τὸ στῆθός της ὀλολυγμούς.

Ὁ συνταγματάρχης ἀπετάθη τότε πρὸς τοὺς ἀξιωματικούς·

— Κύριοι, εἶπεν, ἐλπίζω ὅτι ἡ παρακοή σας θὰ τύχῃ συγγνώμης, χάρις εἰς τὴν στοργήν, ἣν οἱ μενέπεδείξατε πρὸς τοὺς δέ. Εὐγενὲς αἴσθημα φθάσαν ὅμως πέραν τοῦ δέοντος. Εἶσθε ἐλεύθεροι. Ὑμεῖς δὲ, κύριοι, προσέθηκεν ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς τρεῖς ἐνόχους, ὑμεῖς εὐαρεστήθητε νὰ μεταβῆτε αὐθωρεὶ εἰς τὸ χειμερινὸν Παλάτιον. Ἐκεῖ θὰ μάθητε ποία τύχη ἀναμένει ὑμᾶς.

[Ἕπεται συνέχεια.]

ΡΩΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΧΟΙΡΟΣ

(Μῦθος Κριλόφ.)

Εἰς τὴν αὐλὴ ἀρχοντικοῦ χοῖρος μιὰ μέρα 'μπῆκε
στοὺς σταῦλους καὶ στὸ μαγειριὸ τριγύρω μέρος βρῆκε
μέσα στὰ κόπρα χώθηκε στὴ βρῶμα ἐκυλίσθη
καὶ ὡς τ' αὐτιὰ βυθίσθη:

ὅλα τῆς ξένης τῆς αὐλῆς τὰ 'μύρισε,
καὶ χοῖρος καθὼς πῆγε, χοῖρος γύρισε.
—«Τί εἶδες τὸ λοιπὸν ἐκεῖ ξεχωριστά;
ρωτᾶει ὁ χοιροβοσκὸς τὸν κύριο Βρωμιάρη·
πές με, γιατὶ οἱ πλούσιοι, ὡς ἔχω ἀκουστά,
ὅλα τὰ ἔχουν μάλαμα κι' ὅλα μαργαριτάρι·
κάθε τους πρᾶγμα τοῦ σπιτιοῦ, μικρὸ εἴτε μεγάλο,
εἶνε, ὡς λέν, πῶ πλούσιο τὸ ἕν ἀπὸ τὸ ἄλλο.»
Ὁ χοῖρος μ' ἕνα γρύλλισμα λέει:—«Ψευτιὰ μεγάλη!
δὲν εἶδα 'γὼ μητ' ἀρχοντιὰ μήτε λαμπρότητ' ἄλλη
Κόπρα ἐδῶ ἐκεῖ σκουπίδια
καὶ παρεκεῖ τὰ ἴδια·
ἂν καὶ χωρὶς νὰ λυπηθῶ τὴ μύτη μου πολὺ
ἔφερα ἄνω κάτω τὴν αὐλή.»

Δὲν θέλω μὲ τὴν σύγκρισιν κανένα νὰ πληγώσω!
ἀλλὰ καὶ πῶς τὸ ὄνομα Βρωμιάρη νὰ μὴ δώσω
εἰς κριτικὸν τέτοιας λογῆς ποῦ ὅ,τι καὶ ἂν κρίνῃ,
ὅλα τὰ βλέπει ἔσχημα, καλὸν δὲν διακρίνει;

Π. Α. ΑΞΙΩΤΗΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Σύντονα ἐλήφθησαν μέτρα πρὸς ἐξωραϊσμὸν τῆς πόλεως διὰ τοὺς προσεχεῖς γάμους τοῦ διαδόχου· διετάχθη ἡ κατεδάφισις τῶν πέριξ τοῦ μεγάλου μοναστηρίου μαγαζίων πρὸς ἐπέκτασιν τῆς ὁδοῦ Ἀθηνᾶς, ἡ πλακόστρωσις τῶν πεζοδρομίων τῶν κεντρικῶν ὁδῶν, ἡ διακόσμησις τῶν περὶ τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα χώρων, ἡ κατασκευὴ τῆς νέας ἀπὸ τῆς Πύλης τοῦ Ἀδριανοῦ πρὸς τὴν γέφυραν τῆς ὁδοῦ Φαλήρου λεωφόρου, ἡ διακόσμησις τῆς πλατείας τῶν ἀνακτόρων καὶ ἡ ἀποπεράτωσις τῆς πλατείας τοῦ συντάγματος.— Ἀνεχώρησεν εἰς Παρισίους ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Τιμ. Ἀργυρόπουλος, ἵνα παραστῇ ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ συγκροτηθησόμενον διεθνὲς ἠλεκτρολογικὸν συνέδριον.— Ὁ πληθυσμὸς τῶν κατοίκων τοῦ νομοῦ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, κατὰ τὰ γνωσθέντα ἀποτελέσματα τῆς ἐσχάτως ἐνεργηθείσης ἀπογραφῆς, ἀνέρχεται ἐν συνόλῳ εἰς 257,764, ἐνῷ κατὰ τὴν τοῦ 1879 ἀπογραφὴν ἀνήρχετο εἰς 185,364.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ἀφικόμενος εἰς Παρισίους ἐπεσκέφθη τὸν πρόεδρον κ. Καρνὼ ἀντεπισκεφθέντα αὐτὸν αὐθημερόν. Ὁ βασιλεὺς ἀνῆλθεν εἰς τὸν πύργον τοῦ Ἐφφέλ, παραστὰς εἰς τὰς μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις τὰς ἐκτελουμένας ὑπὸ τοῦ ναυάρχου Μουσὲ καὶ ἐπεσκέφθη τὴν Ἔκθεσιν, παραμείνας καὶ ἐπιθεωρήσας ἐπὶ μακρὸν τὸ Ἑλληνικὸν τμῆμα.—Διὰ Β. Δ. διελύθη τὸ ἐν Ρώμῃ ἐδρεῦον κομιτάτον πρὸς ἀπολύτρωσιν τῆς Τεργέστης καὶ τοῦ Τρεντίνου, ὡς διαταράττον τὰς ὑφισταμένας ἀγαθὰς σχέσεις Ἰταλίας καὶ Αὐστρίας.—Ἐν Σερβίᾳ νέα περιπλοκὴ ἀπειλεῖται, ἕνεκα τῆς ἀρνήσεως τῆς Κυβερνήσεως νὰ δεχθῇ τὰς ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Μιχαὴλ προτεινομένας μεταρρυθμίσεις. — Πυρκαϊαὶ ἐκραγεῖσαι ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπετέφρωσαν περὶ τὰς 150 οἰκίας.—Ἐκ Κοπεγχάγης ἠγγέλθη ὁ θάνατος τῆς νεωτέρας ἀδελφῆς τῆς βασιλίσσης τῆς Δανίας καὶ θείας τοῦ βασιλέως Γεωργίου πρηγκιπίσσης Αὐγούστης. — Ὁ βασιλεὺς Μιλάνος ἐπανῆλθεν εἰς Βελιγράδιον. — Ὁ λόρδος Σαλισβουρῆ ἀρνεῖται, ὅτι εἶπε τὸ ἀναγραφέν, ὅτι ἡ Κρήτη δέον ἐπὶ τέλους ν' ἀποσπασθῇ τῆς Τουρκίας.—Ἡ ἐν Κρήτῃ κατάστασις ἐξακολουθεῖ οὖσα λίαν σοβαρά. Ἡ Πόλη ἀποστέλλει ἐκεῖσε στρατόν, οἱ Ὀθωμανοὶ τῶν ἐπαρχιῶν εἰσέρχονται εἰς τὰς πόλεις, ἃς ζητοῦσι νὰ ἐγκαταλείψωσιν οἱ χριστιανοί, καθ' ὧν ἀπειλοῦνται σφαγαί, οἱ δὲ ἐπαναστάται ἀπεδείξαν τὰς ἀρχὰς τῆς διοικήσεως Ἀποκορώνου, κατακαύσαντες τὰ ἀρχεῖα.— Ὁ πατὴρ τῆς ἡμετέρας βασιλίσσης μέγας δοὺξ Κωνσταντῖνος, προσδληθεὶς ἐξ ἀποπληξίας, σοβαρὸν διατρέχει κίνδυνον.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ κληροδοτημάτων ἐπιτροπὴ προεκήρυξε τοὺς ὅρους τοῦ ποιητικοῦ διαγωνίσματος τοῦ κ. Φιλαδελφέως. Κατὰ τούτους ὁ ἀγὼν ἔσται καθαρῶς λυρικός, ἕκαστον δὲ ποίημα δέον νὰ περιλαμδάνῃ ἀπὸ 400 μέχρις 800 στίχους, νὰ ᾖ γεγραμμένον εἰς τὴν καθαρεύουσαν, τὴν δημώδη ἢ εἰς μικτὸν ἰδίωμα, καὶ νὰ κατατεθῇ μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1889. Ὁ ἀγὼν θὰ κριθῇ ὑπὸ τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, ἡ δὲ κρίσις θ' ἀναγνωσθῇ δημοσίᾳ ἐν τῷ Ζαππείῳ μεγάρῳ. Εἰς τὸ δραβευθησόμενον ἀπονεμηθήσεται χιλιόδραχμον γέρας.— Ἀπεδίωσεν ἐν Γρᾶτς ὁ περιώνυμος γερμανὸς ποιητὴς Χάμμερλιγκ.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Ἐν τῷ κατὰ τὴν ὁδὸν Σταδίου ἀνασκαπτομένῳ χώρῳ πρὸς κατασκευὴν ὑπονόμου, ἀνευρέθησαν καὶ ἄλλοι τάφοι, ἐν οἷς ὀστᾶ, λήκυθοι, τεμάχια ἄλλων ἀγγείων καὶ πλὰξ φέρουσα ἀνάγλυφον παράστασιν γυναῖκα καθημένην ἐπὶ ἕδρας. —Κατὰ τὰς ἐν Κερκύρᾳ ἀνασκαφὰς ἀνευρέθησαν χίλια εἰδώλια ἐξ ὀπτῆς γῆς, παριστῶντα τὴν Ἄρτεμιν κρατοῦσαν τόξον καὶ παίζουσαν μετ' αἰγός, καὶ ἀποτελοῦντα τὴν σπουδαιοτέραν συλλογὴν ἀρχαϊκῶν εἰδωλίων ἐξ ὀπτῆς γῆς, τὴν ἀνακαλυφθεῖσαν ἐπὶ ἑλληνικοῦ ἐδάφους.— Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία ἤρξατο ἐνεργοῦσα ἀνασκαφὰς εἰς τὴν θέσιν Μάρμαρα τῶν Μεγάρων, ἀνεκαλύψησαν δὲ μέχρι τοῦδε ἐρείπια ἀρχαῖα.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

—Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ἀνέθετο τῇ ἐνταῦθα Φιλαρμονικῇ ἑταιρίᾳ τὴν ἐκτέλεσιν, κατὰ τὰς ἑορτὰς τῶν γάμων τοῦ διαδόχου, τῶν «Περσῶν» τοῦ Αἰσχύλου, τῶν μεταφρασθέντων ὑπὸ τοῦ κ. Κλ. Ραγκαβῆ καὶ μελοποιηθέντων ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος Σὰξ Μάϊνιγγεν.—Σύνθεσις τοῦ ἐν τῷ Ὠδείῳ τῆς Βιέννης σπουδάζοντος Ἕλληνος κ. Π. Ζαχαριάδου ἐκτελεσθεῖσα ὑπὸ τῆς ὀρχήστρας τοῦ Ὠδείου, ἣν διηύθυνεν αὐτὸς ὁ μελοποιός, καὶ μεγάλως ἐπιτυχοῦσα, ἔτυχε διπλώματος μετὰ τοῦ βαθμοῦ ἄριστα. — Ἀγγέλλεται, ὅτι ἡ βασίλισσα τῆς Ρουμανίας, Κάρμεν Σύλβα, μεταδήσεται προσεχῶς εἰς Σουηδίαν φέρουσα μεθ' ἑαυτῆς τὴν ὑπόθεσιν σουηδικοῦ ἔργου, οὗτινος τὴν μελοποίησιν ἀνέλαδεν ὁ συνθέτης Χέλλστρεμ, μεθ' οὗ ἡ Α.Μ. συνειργάσθη ἤδη εἰς τὸ μελόδραμα Neaga, ὅπερ παρεστάθη πρό τινων ἐτῶν ἐν Στοκχόλμῃ.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Φίλῳ Ἐκ. Ἐν ἄλλῃ χώρᾳ αὐτὰ προξενοῦσι γέλωτας ἢ προκαλοῦσι τὴν ἄμιλλαν μεταξὺ τῶν ὑποδηματοποιῶν· ἀλλὰ παρ' ἡμῖν κἄτι ὠφελοῦσι, φαίνεται, καὶ ταῦτα, ἀφοῦ ἐν τῶν ἐγκρίτων ἡμῶν περιοδικῶν ὑποτιμῶν τὴν ἀξίαν του καὶ ὑπερτιμῶν τὴν τῶν μεταλλίων ἐξέλεξε τὴν μέθοδον, δι' ἧς διαδίδονται εὐκολώτερον οὐχὶ ἔργα διανοίας, ἀλλὰ ἀμφιδόλου ἀξίας φάρμακα καὶ κυτία περιέχοντα βαφὰς ὑποδημάτων. Τοῦ λοιποῦ πιστεύομεν θὰ πράξωσι τὸ αὐτὸ καὶ τὰ μεγάλα περιοδικὰ τῆς Εὐρώπης... Δὲν θὰ ἀγωνίζωνται, δὲν θὰ μάχωνται ὑπὲρ ἰδεῶν, δὲν θὰ λέγωσι τὴν ἀλήθειαν κἂν πικρὰ ᾖ, ἀλλὰ θὰ ζητῶσι μετάλλια καὶ... ὁ ζητῶν εὑρίσκει!—*Συνδρομητῇ.* Τὰ τῆς Κύθνου λουτρὰ εἶνε δύο εἰδῶν, καθαρῶς ἁλατοῦχα περιέχοντα πρωτεῦον συστατικὸν χλωριοῦχον νάτριον καὶ σιδηροῦχα περιέχοντα ἄφθονον ποσὸν χλωριούχου νατρίου. Τὰ τῆς Ὑπάτης εἶνε θειοῦχα περιέχοντα ἄφθονα χλωρικὰ ἅλατα.—Κ. Α. Στ. *Ἀρρίτιον.* Μ. Τ, Φ. Σ. *Ἀργυρόκαστρον.* Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν.—Τσ. *. *Ὀδησσόν.* Οὐχὶ ἰδιαιτέρως, ἀλλ' ἐν τοῖς φύλλοις τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως»— ἅτινα δὲν πωλοῦνται χωριστὰ—ἐδημοσιεύθησαν οἱ κατάλογοι τῶν κατὰ τὴν Ὀλυμπιακὴν ἔκθεσιν βραδευθέντων, Δνύασθε ὅμως νὰ ἀναγνώσητε αὐτοὺς ἀναδημοσιευθέντας ἐπὶ λέξει ἐν τοῖς διαφόροις καθημερινοῖς φύλλοις καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ «Ἐφημερίδι».— Π. Α. Σύρον. Ἐστάλησαν ἐκ τοῦ Βιδλιοπωλικοῦ Γραφείου.—*Θηραίῳ.* Εἶνε ἀνέκδοτον ἐκδοθὲν μυριάκις. Εὐχαριστοῦμεν. Πέμψατέ το εἰς ἀρχαιολογικήν τινα ἐφημερίδα. Καὶ ὄχι Ἑλληνικήν, διότι... δὲν ἦτο ἑλληνιστὶ γεγραμμένον. — Χ. *Κάϊρον.* Ἐθυμώσατε; — *Ἀδρ. Τσαγκαράδαν.* Ταχυδρομικῶς θέλετε λάδῃ ἐπιστολὴν σταλεῖσαν ὑμῖν ἐκ Ραγκοῦν ὑπὸ τοῦ κ. Στ. —*Λυδίᾳ.* Ὡς λέγει ἰνδική τις παράδοσις, τὰ ἄνθη ἐπλάσθησαν ἐκ τῶν ψυχῶν, αἵτινες ἐπερίσσευσαν κατὰ τὴν δημιουργίαν, καὶ ἂς ὁ Μανοῦ δὲν εἶχε πλέον αἷμα καὶ σάρκας, ἵνα ἐνδύσῃ Τότε ὁ Βράχμας περιέδαλε τὰς ψυχὰς ταύτας διὰ κάλλους καὶ ἀρώματος καὶ τὰ ἄνθη ἀνέθαλον. Ἀλλὰ φαντασθῆτε πόσον πεζοὶ καὶ ἀτυχεῖς ἦσαν οἱ Ἰνδοὶ ἐκεῖνοι. Δὲν ἠδύναντο

νὰ φαντασθῶσι, δὲν ἔσχον τὴν τύχην νὰ ἴδωσι πλάσματα, δι' ἃ καὶ ὁ Μανοῦ προσέφερεν αἷμα καὶ ὁ Βράχμας κάλλος καὶ ἄρωμα ;—Κ. Σ. *Ἄνδρον*. Ἐλήφθησαν.—Μ. Τ. *Ἀργυρόκαστρον*. Ἐπίσης.—*Φωτέιν*. Ὁ σοφός, οὗτινος τὰ ἤθη εἰσὶν ἐπιλήψιμα, ὁμοιάζει τυφλὸν κρατοῦντα πυρσόν, δι' οὗ φωτίζει μὲν τοὺς ἄλλους, ἀλλ' ὁ ἴδιος δὲν βλέπει. Κάπου ἀνέγνωμεν τοιοῦτόν τι καὶ τὸ ἀνεμνήσθημεν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ.— Φ. Φ. Τὸ αὐτοκρατορικὸν χρυσόβουλον παρὰ Βυζαντίνοις ἐθεωρεῖτο καὶ ὠνομάζετο θεῖον καὶ ἱερόν, ὅπως καὶ τὸ τοῦ Σουλτάνου ἀποκαλεῖται σήμερον Χάττι-σερίφ=ἱερὸς ὁρισμός. Τὸ δὲ πρόσωπον τοῦ αὐτοκράτορος ἐθεωρεῖτο ἅγιον, ὡς ἤδη τὸ τοῦ Σουλτάνου Ζιλ-οὐλ-λὰχ=σκιὰ τοῦ Θεοῦ. — Χ*. Οἱ Ὀθωμανοὶ πιστεύουσιν, ὅτι ἑβδομήκοντα δύο Σολομῶντες ἐβασίλευσαν πρὸ τοῦ ... Ἀδάμ· ἀφοῦ ἐπιδεικνύεται τόση σοφία ἐκεῖθεν, πιστεύομεν, ὅτι θὰ ἐπιζῶσιν ἔτι τινὲς ἐξ αὐτῶν.—*Τακτικῷ ἀναγνώστῃ*. Τὰ περιβάλλοντα τὴν κνήμην μεγάλα ὑποδήματα ἐσυνήθιζον οἱ Κρῆτες ἀπὸ τῆς ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς. Ὁ Ἱπποκράτης ἀναφέρει ὑποδήματα Κρητικὰ ἐκ βύρσης κατεσκευασμένα καὶ καλύπτοντα τὴν κνήμην.—*Λέγιεῖ*. Ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ἐν Θήβαις, ὑπάρχει ἀρχαία εἰκὼν τῆς Θεοτόκου, ἧς τὸ βάρος ηὐξήθη τοσοῦτον, ὡς λέγεται, ὅτεποτὲ ἐζήτησαν νὰ τὴν μεταφέρωσιν εἴς τινα μονὴν ἐν Ὕδρᾳ, ὥστε κατέστη ἀδύνατος ἡ μεταφορά της καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ τὴν ἀφήσωσιν εἰς τὴν θέσιν της.— Σ. Ρ. Ἡ Δημήτηρ ἐμίσει τὸν καρπὸν τῆς ροιᾶς ἀπολέσασα ἕνεκα αὐτοῦ ἐν τῷ Ἅδῃ τὴν Περσεφόνην καὶ ἡ Ἥρα παρίσταται κρατοῦσα τὸν καρπὸν τοῦτον εἰς τὸ πεῖσμά της φαίνεται.—Π. Μ. Ἡ Κρήτη ἔχει ἐπιφάνειαν 156 τετραγ. μιλίων.—Κ*. Πρῶτος ὁ Δισκορίδης ἀναφέρει τὴν εἰς παρασκευὴν μαγειρικῶν ἐδεσμάτων χρησιμοποίησιν τοῦ βουτύρου, ἕως τότε, φαίνεται, μὴ χρησιμοποιούμενον εἰς τοῦτο.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Ρωμαϊκὸν Δίκαιον, *Arndts*, μεταφρασθὲν ὑπὸ *Ι. Θ. Κυριακοῦ*, δικηγόρου. Τεῦχος Γ.

Corpus Juris Civilis, *Παρδέκται*, τεῦχος 42, ἐκ μεταφράσεως εἰς τὴν Ἑλληνικήν, ὑπὸ *Ἠλία Διακοπούλου*. Ἐκδότης Α. Κωνσταντινίδης.

Δελτίον τῆς ταχυδρομικῆς καὶ τηλεγραφικῆς ὑπηρεσίας. Ἔτος δεύτερον. 1889. Ἀριθ. 5. Μάϊος.

Παραμύθια πρὸς ἀνάγνωσιν ἐν τῇ Α' τάξει τῶν Δημοτ. Σχολείων, κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείου, ὑπὸ *Γεωργίου Δροσίνη*. Ἐκδότης Γ. Κασδόνης. σχ. 16ον, σελ.107. λεπ. 80.

Ἔργα Φύσεως, ἀνθρωπολογία, γεωλογία, φυτολογία, μετὰ εἰκόνων, διὰ τὰ δημοτ. σχολεῖα ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ὑπὸ *Κωνστ. Γ. Καραντζίνα*. Ἐν Πάτραις.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ,,

ἀρξάμενον ἀπὸ 1ης Ἰουλίου τῶν τακτικῶν ἐργασιῶν του,

Ἀναλαμβάνει

α) Τὴν ἀποστολὴν παντὸς συγγράμματος ἐν Ἑλλάδι ἐκδοθέντος ἢ ἐκδιδομένου εἰς πάντα αἰτήσοντα, ὑπὸ ἕνα καὶ μόνον ἀλλ' ἀπαράβατον ὅρον : Νὰ συνοδεύηται ἡ αἴτησίς του διὰ τοῦ ἀντιτίμου τῶν παραγγελλομένων βιβλίων προστιθεμένων καὶ 10 $_0/^0$ ἐπὶ τῆς ἀξίας αὐτῶν διὰ τὰ ταχυδρομικὰ τέλη.

β) Τὴν ἀπέναντι οἱουδήποτε προκαταβληθέντος ποσοῦ ἀποστολὴν βιβλίων, μέχρι τῆς ἐξαντλήσεως αὐτοῦ.

γ) Τὴν τακτικὴν δημοσίευσιν ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΙΚΩΝ ΔΕΛΤΙΩΝ καθοριζόντων τὰς τιμὰς καὶ ἀναμιμνησκόντων τὰ συγγράμματα, ἅτινα νεωστὶ ἢ πρὸ πολλοῦ ἐκδοθέντα εὑρίσκονται ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις χρήσιμα εἰς πάντα κλάδον ἀναγνωστῶν.

Ἡ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

Ποιήσεις καὶ Δράματα

Ἀττικαὶ Νύκτες, Σπ. Βασιλειάδου τόμος Α'. Οἱ Καλέργαι, Λουκᾶς Νοταρᾶς, δραματ. δοκίμια, σχ. 16ον, σελ. 281, δρ. 5. Τόμος Β'. Γαλάτεια, Χίμαιρα, Σκύλλα, Ὑψηλάντης, Σεμέλη, Ἀμάλθεια, δράματα, δρ. 5. Τόμος Γ'. Εἰκόνες, Κύματα, Ἔπεα πτερόεντα. Παντοῖαι ποιήσεις, Θάνος Καλλισθένης. Ἡ ἔγγαμος ἢ αὐτόχειρ, Γαλάτεια καὶ Πολύφημος, Παραφράσεις, δρ. 5.

Χειμώνανθοι, Ἰωάννου Πολέμη, σχ. 8ον, σελ. 224, δρ. 3.

Ὕμνος εἰς τὴν Ἀθηνᾶν, βραβευθὲν ἐν τῷ Φιλαδελφείῳ διαγωνισμῷ, Κωστῆ Παλαμᾶ, δρ. 1.

Ποιήματα, Γεωργίου Σουρῆ, τόμοι 4,δρ.15.

Ποιήματα, Ἀχιλέως Παράσχου, τόμοι 3, σελ. ἐν ὅλῳ 1084, δρ. 13,50.

Σειρὰ ποιητικῶν ἔργων, Γεωργίου Μαρτινέλη, τεῦχος Α'. Ἐθνικαὶ εἰκόνες, Ἀθῆναι, σχ. 8ον, σελ. 45, δρ. 1,50.

Ποιήσεις, Θεοδώρου Ὀρφανίδου, Τόμος Α'. Χίος Δούλη, Τίρι Λίρι, Ὁ Πύργος τῆς Πέτρας. σχ. 8ον, σελ. 327, δρ. 5. Ὁ Ἅγιος Μηνᾶς, ποίημα λυρικο-επικόν, εἰς ᾄσματα 4, σχ. 8ον, σελ. 240, δρ. 4.

Ποιήσεις, Δ. Παπαρρηγοπούλου, σχ. 16ον, σελ. 142, δρ. 2.

Κρητής, ἔπος Ι. Α. Ἀντωνιάδου, ἔκδοσις Β', σχ. 8ον, σελ, 360, δρ. 4.

Ὁδοιπόρος, τραγῳδία Π. Σούτσου, δρ. 1.

Δράματα, μετάφρασις ἔμμετρος Α. Ρ. Ραγκαβῆ. Δάντου Κόλασις, Αἰσχύλου Πέρσαι, Γαίτου Ἰφιγένεια, Σαικσπήρου Ἰούλιος Καῖσαρ, δρ.6.

Σαικσπήρου Δράματα, ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ἐμμέτρως, ὑπὸ Δ. Βικέλα, Μάκβεθ σχ. 8ον, σελ. 158, δρ. 3. Ἀμλέτος, σελ. 213, δρ. 3. Ὁ Ἔμπορος τῆς Βενετίας, σελ. 144, δρ. 3. Ὀθέλλος. σχ. 16ον, σελ. 125, δρ. 1. Ὁ Βασιλεὺς Λήρ. σελ. 109, δρ. 1. Ρωμαῖος καὶ Ἰουλιέτα, σελ. 109, δρ. 1.

Ἐκ τοῦ Βιβλιοπωλικοῦ Γραφείου τῆς «Ἑβδομάδος».

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΙΣ ΚΟΜΤΑ ΤΕΥΧΗ

ΠΕΡΙΠΟΥ 96 ΣΕΛΙΔΩΝ

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

Τεῦχος 1—3 *Θάνος Βλέκας*. Ἑλληνικὴ μυθιστορία ὑπὸ Π. Καλλιγᾶ.
Ποιήματα Α. Σ. Βυζαντίου (ἐν τῷ 3ῳ τεύχει)

» 4—5 *Ὁ Ἐξηνταβελόνης*, κωμῳδία Μολιέρου, κατὰ τὴν ἐξελλήνισιν τοῦ Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων.
Ποιήματα Φ.Κοππὲ(ἐν τῷ 5ῳ τεύχει).

» 6 *Περίληψις ἱστορίας* τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας ὑπὸ Α.Ρ. Ραγκαβῆ.

» 7 κ.9 *Λουΐζα Μίλλερ*, τραγῳδία Φ. Σχιλλέρου.

» 8 *Ὑγιεινὴ τῆς ψυχῆς* ὑπὸ Φεουχτερσλέβεν.

» 10 *Διηγήματα* σύγχρονα Ἑλληνικά, ὑπὸ Δ. Βικέλα. Ε. Χαριλάου, Δ. Καμπούρογλου, Γ. Δροσίνη, Α. Κουρτίδου, Ι. Μ. Δαμβέργη καὶ Α. Καρκαβίτσα.

» 11—13 *Στράτης Καλοπίχειρος*, ἠθογραφία ἑλληνικὴ ὑπὸ Στ.Κουμανούδη.

» 14—15 *Ἀμλέτος*, τραγῳδία Σαικσπήρου μετάφρασις Σ. Δ. Βικέλα.

» 16—17 *Ἄσμα τῶν Χριστουγέννων*,διήγημα ὑπὸ Κ. Δίκενς.

» 18 *Κορακιστικὰ* ἢ διόρθωσις τῆς Ρωμαϊκῆς γλώσσης, κωμῳδία —*Κούρκας ἁρπαγή*, ποίημα, ὑπὸ Κ. Ἰακ. Ρίζου.

» 19—20 Ἀλκιβιάδης, Ἑλλ. Σκηναὶ (δρᾶμα)Φ. Καβαλλάτη.

Ἕκαστον τεῦχος τιμᾶται λεπτὰ 60. Ἡ συνδρομὴ διὰ 25 (α' σειρὰ) δρ. 12

Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐννοοῦνται αὗται αἱ τιμαὶ εἰς χρυσὸν

ΜΠΑΡΤ ΚΑΙ ΧΙΡΣΤ

ἐκδόται ἐν Ἀθήναις

ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΟΛΕΜΗ

ΧΕΙΜΩΝΑΝΘΟΙ

Πωλοῦνται εἰς ἅπαντα τὰ βιβλιόπωλεῖα

Ἀντὶ δραχμῶν 3.

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ

Πέννας Διαδόχου

Ὑδρόγειοι Σφαῖραι εἰς Ἑλληνικὴν Γλῶσσαν ἀπὸ δρ. 35—72.

Πέννας Τριπούπη

ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ἐπὶ καλοῦ χάρτου στιγμιαίως.

Πέννας Διαδόχου

ΜΕΛΑΝΗ ΜΑΥΡΗ

συμπεπυκνωμένη καὶ ἀναλυομένη εἰς ἓξ μέρη ὕδατος. Δοχεῖον ἐκ δραμ. 312 δραχ 4 50

Ἀναλελωμένη ἡσκὰλ. 90

Πέννας Τριπούπη

Γραφικαὶ ΥΛΑΙ

ΚΟΜΨΟΤΕΧΝΗΜΑΤΑ

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΑΘΗΝΩΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Γραμμὴ Πειραιῶς - Ἀθηνῶν - Κορίνθου - Αἰγίου - Πατρῶν

	1	3	33		2	4	32
Πειραιεὺς ἀν.	7 π	11.15	10.10	Πάτραι ἀν.	7.20π	11.40	—
Ἀθῆναι »	7,30	11.50	10.40	Αἴγιον »	9.05	12.57	—
Κόρινθος ἀφ.	7.42	2.42	2. 5	Κόρινθος »	1.10	4 —	9.03π
Αἴγιον »	2.52	5.41		Ἀθῆναι ἀφ.	4.25	7 —	12.30
Πάτραι »	4.35	7.—		Πειραιεὺς »	4.55	7.30	1

Γραμμὴ Κορίνθου - Ἄργους - Ναυπλίου - Μύλων

Κόρινθος ἀν.	3.	μ.μ.	Μύλοι	ἀν.	9.50π.μ.
Ἄργος ἀφ.	5.12	»	Ναύπλιον	»	10.
Ναύπλιον »	5.45	»	Ἄργος	ἀφ.	10.35
Μύλοι »	5.52	»	Κόρινθος	»	12.45

Γραμμὴ Πατρῶν - Πύργου

Πάτραι	ἀν.	8.30π	4.μ. 5.30μ	Μανωλὰς	ἀν.	5.30π	— —
Ἀχαΐα	ἀφ.	9.30	5.— 6.30	Ἀχαΐα	»	7—	10.45 6.40μ
Μανωλὰς	»	—	6.32 —	Πάτραι	ἀφ.	8—	11.45 7.40

Σημείωσις. Ἡ ἀμαξοστοιχία 33 φθάνουσα μέχρις Ἀκράτας ἑκάστην Τρίτην, Πέμπτην, Σάββατον, ἡ δὲ 32 ἀναχωροῦσα ἐξ Ἀκράτας Κυριακὴν, Τετάρτην, Παρασκευήν. Καθ' ἑκάστην τοπικαὶ ἁμαξ. μεταξὺ Ἀκράτας, Πατρῶν, Ναυπλίου, Ἄργους, Μύλων κατὰ τὸ γενικὸν Δρομολόγιον.

Τυπογραφεῖον **Κορίννης**, *ὁδὸς Πατησίων ἀριθ. 9.*